

Nijmegen

‘Perspectief voor onze jeugd’

Een stevige basis voor de aanpak van jeugdcriminaliteit

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Samenvatting	6
1. Doelgroepen	9
2. Probleemanalyse	12
Nijmegen: stadsdelen met verschillende risicofactoren	12
Fluïde jeugdnetwerken	15
Criminaliteitsfenomenen	17
Conclusies	18
3. Programmalijnen	20
Programmalijn 1 - Versterken van de basis voor succesvolle aanpak	21
Programmalijn 2 - Versterken (online) weerbaarheid en perspectief bieden risicojongeren en gezin	23
Programmalijn 3 - Eerder ingrijpen en corrigeren jonge aanwas	27
Programmalijn 4 - Intensivering aanpak doorgroeiers	32
4. Partners, rollen en verantwoordelijkheden	35
5. Programmastructuur	36
6. Leren, meten en monitoren	38
Leren	38
Monitoren	38
Meten	39
Risico's	39
7. Financiën	40
Bijlage 1 - Uitgebreide probleemanalyse	46
Inleiding	46
Kenmerken Nijmegen	46
Kenmerken stadsdelen	50
Jeugdcriminaliteitscijfers	54
Conclusie	59
Bijlage 2 - Wat doen we al?	61
Sociaal domein	61
Veiligheid	63
Zorg- en Veiligheidshuis	64
(Jeugd-) reclassering en nazorg	65
Gezag (OM en Politie)	66
Bijlage 3 - Respondentenlijst probleemanalyse	68

Voorwoord

De jeugd heeft de toekomst, zo luidt het hoopvolle gezegde. Maar vandaag de dag zijn jongeren in onze maatschappij ook kwetsbaar, bijvoorbeeld omdat schulden op de loer liggen, jonge werknemers vaak flexibele arbeidscontracten krijgen en doordat zij moeilijk woonruimte vinden door de krapte op de woningmarkt. En bij financiële problemen zijn zij sneller doelwit voor rekrutering in de criminaliteit. In het Nijmeegse veiligheidsbeleid is 'jonge aanwas in de criminaliteit' daarom een speerpunt. Samen met partners in de stad willen we alle facetten en interventies rondom de jeugd beter in beeld brengen en goed aan elkaar verbinden. Daarbij zetten we in op de totale keten, van vroegsignalering en vroeginterventies tot repressieve maatregelen. Ook investeren in bestaanszekerheid voor jongeren hoort daarbij.

De mogelijkheid om mee te doen aan Preventie met Gezag benutten we om de bestaande samenwerking en onze huidige brede aanpak op jeugd te verstevigen. Want we doen al heel veel in Nijmegen. Wij geloven in lokaal maatwerk en de kracht van samenwerking. We zijn trots op onze professionals in de wijken, die zich elke dag inzetten voor onze jongeren. Van scholen, jongerenwerkers en Jeugdcoaches tot onze Buurtteams Jeugd en Gezin en andere jeugdhulpverleners.

Een aantal ernstige veiligheidsincidenten in de afgelopen jaren, met als dieptepunt een dodelijke steekpartij, toont ook aan dat er soms meer nodig is. Daarom hernieuwen we onze focus en inzet op jeugd en verstevigen we de basis. We spreken daarin ook nadrukkelijk uit dat we dit als lokaal bestuur niet alleen kunnen. Een goede samenwerking met onze partners in Nijmegen en in de regio, en een gezamenlijke visie op de toekomst zijn essentieel voor het slagen van dit plan van aanpak. Willen we duurzaam investeren, doorlopende verbetering realiseren, onze jeugd ondersteunen en hen wegleiden van criminaliteit, dan is het nodig om voor langere termijn te investeren. Preventie met Gezag heeft een horizon die langer is dan gebruikelijk (15 jaar), en stelt leren, ontwikkelen en verbeteren centraal.

Met dit plan stralen we vertrouwen uit dat we vooroplopen in de aanpak van jeugdcriminaliteit, en tonen we de ambitie dat het nog beter kan. We verstevigen wat we al doen en kijken naar nieuwe mogelijkheden om ook kwetsbare Nijmeegse jeugd kansrijk, weerbaar en veilig op te laten groeien. Wij gunnen elk kind een stevig fundament voor een succesvolle, gelukkige toekomst.

*College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Nijmegen*

Samenvatting

Preventie met Gezag

Om te voorkomen dat jongeren en jongvolwassenen tussen de 8 en 27 jaar de (georganiseerde en ondermijnende) criminaliteit ingaan of hierin verder afglijden, zet het ministerie van Justitie en Veiligheid sinds een aantal jaar extra in op preventie en repressie bij de aanpak van jeugdcriminaliteit. In 2023 zijn 8 nieuwe gemeenten geselecteerd voor het rijksprogramma Preventie met Gezag. Ook de gemeente Nijmegen is uitgenodigd om hieraan deel te nemen, om zo met middelen van het Rijk de voedingsbodem voor georganiseerde en ondermijnende criminaliteit weg te nemen, ervoor te zorgen dat jongeren en jongvolwassenen niet in deze criminaliteit belanden of hierin verder afglijden, en om reeds bestaande criminele organisaties waarin jongeren en jongvolwassenen actief zijn te ontwrichten.

Gezamenlijke ambities

In het Integraal Veiligheidsplan (IVP) *Samen Veilig en Weerbaar* (2022-2026) spreekt het college haar ambitie uit om risicojeugd en kwetsbare jongeren eerder in beeld te krijgen en te komen tot een aanpak van Jonge Aanwas in de criminaliteit. Tevens wordt in het IVP ingezet op de aanpak van verschillende vormen van ondermijning. De middelen van het rijk maken het mogelijk om hierop een ambitieus programma te formuleren, waarbij nadrukkelijk wordt ingezet op het preventie, het verstevigen van het bestaande interventiepalet, het verbeteren van de integrale samenwerking in de keten, en op het sanctioneren wanneer jongeren daadwerkelijk criminele feiten plegen. Het IVP gaat daarbij uit van de *belangrijke rol die bewoners, bedrijven, instellingen en andere partners hebben om samen met het lokaal bestuur tot succes te komen*. Dit plan van aanpak Preventie met Gezag is mede tot stand gekomen dankzij de intensieve samenwerking met partners binnen het sociaal domein, veiligheid, het Zorg- en Veiligheidshuis, politie en de justieteketen. Het bereiken van de doelstellingen voor Preventie met Gezag kan alleen als onze partners in het jeugddomein samenwerken met het lokaal bestuur, zoals we nastreven in het IVP.

Aanvullend op de ambitie uit het Integraal Veiligheidsplan hebben de partners zich verbonden aan een gezamenlijke ambitie voor Preventie met Gezag:

Voorkomen dat kinderen en jongeren in de ondermijnende/georganiseerde criminaliteit belanden en/of daarin doorgroeien. Dit door hen weerbaarder te maken en perspectief te bieden, grenzen te stellen en de voedingsbodem voor ondermijnende/georganiseerde criminaliteit aan te pakken.

Programmalijnen

De ambities van preventie met gezag zijn vertaald naar vier programmalijnen. Elke programmalijn heeft eigen doelstellingen, die bijdragen aan de bredere ambitie die hierboven is weergegeven. Onder elke programmalijn hangen diverse interventies die bijdragen aan de doelstellingen van de betreffende programmalijn.

Programmalijn 1: Versterken van de basis voor een succesvolle aanpak

Programmalijn 2: Versterken (online) weerbaarheid risicojeugd en gezin

Programmalijn 3: Eerder ingrijpen en corrigeren jonge aanwas

Programmalijn 4: Intensivering aanpak doorgroeiers

Programmalijn 1 focust op het beter inzichtelijk krijgen van de aard en omvang van de verschillende doelgroepen van Preventie met Gezag (risicojeugd, jonge aanwas, doorgroeiers en harde kern). Daarnaast wordt ingezet op het herijken van de bestaande structuren, de integrale samenwerking en het thema informatie-uitwisseling in relatie tot privacy. Binnen deze programmalijn wordt als eerste 'de basis op orde' gebracht. Het uitgangspunt hierbij is dat in Nijmegen al veel goed gaat, maar we nemen de zorgen van de samenwerkingspartners serieus en benutten kansen voor verbetering.

Interventies: doorlopende netwerkanalyse en versterken integrale samenwerking en informatie-uitwisseling.

Programmalijn 2 legt de nadruk op het weerbaar maken van jongeren, ook online, en het verbeteren van de ondersteuning aan de gezinnen en systemen waar de jongere deel van uit maakt. Daarbij staat het verstevigen van aanwezige beschermende factoren centraal, en wordt onderzocht welke risicofactoren beïnvloedbaar zijn. In aansluiting daarop worden interventies vormgegeven samen met partners, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor digitale weerbaarheid en het vergroten van bewustwording van risico's van ondermijnende criminaliteit.

Interventies: versterken beschermende factoren, KansRijk, projectleider Jeugd en Cyber (incl. deelprojecten ReB00TCMP, Hack_right, Hackshield en Geldezels), inzet IPTA

Programmalijn 3 zet in op de doelgroep Jonge Aanwas. Waar programmalijn 1 en 2 gericht zijn op het inzichtelijk krijgen van de doelgroepen is deze programmalijn gevuld met interventies waarmee Jonge Aanwas eerder gecorrigeerd kan worden. We zetten in op het ontsluiten van bij de leeftijd, omgeving en problematiek van de jongere passende interventies. De levensloop-gedachte – integraal samenwerken en langdurig begeleiden, is hierbij het uitgangspunt.

Interventies: Lokaal PGA, uitbreiden Jeugdcoaches, AJB, JeugdBoa's, Project Straatkracht, Bewustwording in de wijk (Halt)

Programmalijn 4 heeft aandacht voor de doelgroep doorgroeiers: jongeren die het stadium van Jonge Aanwas voorbij zijn en die zich bezighouden met zwaardere criminele feiten met opbouw in de justitiële documentatie. De kern van de aanpak is gericht op zorg, hulpverlening en repressie, en wordt primair gevormd door de partners van politie en openbaar ministerie. Nadrukkelijk wordt hierbij door deze partners de aansluiting bij het Zorg en Veiligheidshuis gezocht.

Interventies: Informatiegestuurd werken politie en OM, een andere focus op opsporen, doorbreken van de financiële aantrekkingskracht van ondermijnende criminaliteit, een innovatieve persoonsgerichte aanpak voor doorgroeiers onder de paraplu van Zorg- en Veiligheidshuis, nazorg (ex-) gedetineerden

Uitgangspunten

Binnen het totale plan van aanpak hanteren we een aantal uitgangspunten met elkaar:

- We behouden wat lokaal werkt en zetten in op het verstevigen van bestaande samenwerkingsverbanden, overlegstructuren en interventies.
- Waar nodig ontwikkelen we nieuwe interventies, waarbij we altijd uitgaan van de lokale context zodat we het benodigde lokale maatwerk kunnen bieden.
- We zetten in op het inzichtelijk krijgen van beschermende en risicofactoren per wijk en brengen focus op wijk- of stadsdeelniveau aan waar nodig. Daarbij gaat onze aandacht in eerste aanleg uit naar de bestaande kwetsbare stadsdelen. We geloven erin dat jeugdnetwerken

fluïde zijn, criminaliteit zich niet aan de grenzen van een wijk of stadsdeel houdt, en dat een stadsbrede visie bijdraagt aan het vergroten van onze flexibiliteit.

- We zetten in op maatwerk. Om maatwerk mogelijk te kunnen maken is meer zicht op de verschillende doelgroepen, hun aard en omvang nodig.
- We verbinden het sociaal domein (incl. onderwijs) meer nadrukkelijk aan het veiligheidsdomein. Ook leggen we concrete dwarsverbanden met de aanpak ondermijning.
- We verstevigen de samenwerking tussen de gemeente en de justitieketen.
- We hanteren het uitgangspunt dat we integraal samenwerken met al onze partners en dat we ontwikkelen door te experimenteren en te leren.
- We delen onze kennis en ervaring in de regio en voorzien regiogemeenten van advies.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk wordt een nadere uitleg gegeven wat er verstaan wordt onder de doelgroepen van Preventie met Gezag: kwetsbare jongeren, jonge aanwas, doorgroeiers en de harde kern. Daarna volgt een samenvatting van de probleemanalyse. De volledige probleemanalyse is te vinden in bijlage 1. Na de probleemanalyse wordt via de programmalijnen uiteengezet hoe we de aanpak binnen Preventie met Gezag nader vorm willen geven. Tot slot wordt ingegaan op de samenwerkingsstructuren, de programmastructuur, monitoring, leren en ontwikkelen. In de bijlage is naast de probleemanalyse ook een overzicht opgenomen wat we al doen in Nijmegen vanuit preventie en repressie en een overzicht van de respondenten die hebben bijgedragen aan de probleemanalyse.

1. Doelgroepen

Het ministerie richt zich met Preventie met Gezag op de minderjarigen en jongvolwassenen van 8 tot en met 27 jaar en maakt daarbij onderscheid tussen kwetsbare jongeren of risicojeugd, jonge aanwas, doorgroeiers en harde kern. In dit hoofdstuk wordt uiteengezet welke criteria er per doelgroep worden gehanteerd. De categorieën zijn niet sluitend, en het onderscheid is niet in alle gevallen volledig scherp te maken. Er is daarom sprake van werkdefinities die ondersteunen bij het formuleren van ambities, doelstellingen en de programmalijnen. In het hoofdstuk ‘probleemanalyse’ wordt een nadere onderbouwing gegeven, en in bijlage 1 uitgebreide probleemanalyse is tevens meer achtergrond informatie te vinden over de doelgroepen.

Doelgroep	Omschrijving
Kwetsbare jongeren of risicojeugd	Jongeren (8 t/m 27 jaar) die kwetsbaar zijn voor overlast gevend of crimineel gedrag. De ‘potentiële’ jonge aanwas.
Jonge aanwas	Jongeren (8 t/m 27 jaar) die door het verrichten van kleine hand- en spandiensten de eerste stappen zetten in de ondermijnende criminaliteit.
Doorgroeiers	Jongeren in de leeftijd van 12 t/m 27 jaar, waarbij een toename van diverse strafbare feiten zichtbaar is, die in contact staan met criminele samenwerkingsverbanden/ vrienden/familieleden.
Harde kern	Beroepscriminelen met een stevige verzameling antecedenten en een grote actieradius, die vaak regionaal, landelijk en zelfs internationaal actief zijn

De focus van Preventie met Gezag ligt in eerste instantie op de doelgroepen kwetsbare jongeren of risicojeugd, jonge aanwas en doorgroeiers. De doelgroep Harde Kern vraagt vooral inzet van de justitiële partners en is minder geschikt voor een integrale aanpak waarin preventie en gezag samenwerken en krijgt daarom niet de primaire focus in Preventie met Gezag. Dit neemt niet weg dat er ook oog moet zijn voor de doelgroep Harde Kern.

Kwetsbare jeugd of risicojeugd

De doelgroep kwetsbare jeugd of risicojeugd is gericht op jongeren van 8 t/m 27 jaar die risico lopen om in de (ondermijnende) criminaliteit te worden getrokken of te stappen. Zij plegen op dit moment nog geen strafbare feiten, maar zijn door bijvoorbeeld de aanwezigheid van één of meerdere risicofactoren wel vatbaar voor criminaliteit. Het is de doelgroep die voor de jonge aanwas zit, ook wel geduid als ‘potentiële jonge aanwas’.

In de interviews (zie hoofdstuk ‘probleemanalyse’) zijn enkele specifieke doelgroepen benoemd die extra kwetsbaar lijken: jongeren met een licht verstandelijke beperking, jongeren in het speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs en jongeren in gezinnen met multi-problematiek of waar sprake is van intergenerationele overdracht.

Op basis van de gegevens op de website Zicht op ondermijning kan een voorzichtige inschatting worden gegeven van het aantal jongeren tussen de 8 en 23 jaar dat een hoog risico loopt op deelname aan ondermijnende drugscriminaliteit. Deze schattingen zijn gebaseerd op gegevens tot en met 2019 en geven slechts een voorzichtige indicatie. Het percentage jongeren in Nijmegen dat risico loopt op deelname aan ondermijnende drugscriminaliteit is volgens deze schatting 6%. Dit

is vergelijkbaar met het Nederlands gemiddelde.

Op basis van het aantal jongeren tussen de 10 en 24 jaar in Nijmegen op 1 januari 2022 betekent dit ongeveer 2270 jongeren. Het percentage jongeren dat risico loopt, verschilt echter tussen de stadsdelen: het percentage risicojongeren in Lindenholt is het hoogst (10%), gevolgd door Oud-West en Dukenburg (9%) en Nieuw-West (7%). Het percentage is het laagst in Noord (3%).

Professionals weten op dit moment niet goed waar ze signalen over kwetsbare jongeren kunnen delen. Als ze de signalen delen, dan kan er vervolgens niet goed op worden geacteerd. Deze jongeren voldoen veelal (nog) niet aan criteria voor een persoonsgerichte aanpak in het Zorg- en Veiligheidshuis en bij de reguliere hulpverlening die uitgaat van een vrijwillige hulpvraag, slaat de hulp vaak niet aan of komt niet van de grond. Het is volgens de professionals nodig om deze signalen eerder op te pakken en een passend aanbod in te zetten. Er is samengevat behoefte aan versterking van vroegsignalering, mogelijke uitbreiding van passende interventies en procesregie op deze doelgroep.

Jonge aanwas

Jonge aanwas zijn de jongeren (8 t/m 27 jaar) die door het verrichten van hand- en spandiensten de eerste stappen zetten in de criminaliteit. Ook op de aard en omvang van jonge aanwas is geen goed zicht¹. De professionals geven aan dat de jongeren van wie zijn vermoeden dat zij onder jonge aanwas vallen, woonachtig zijn in verschillende stadsdelen. De problematiek van jonge aanwas kan al te groot zijn voor de reguliere hulpverlening. Er is behoefte aan een persoonsgerichte aanpak onder regie van de gemeente. Een aanpak met drangkaders is mogelijk ook passend voor jongeren uit de groep kwetsbare jeugd die zich nog niet schuldig maakt aan ondermijnende delicten en die zorgmijndend is of bij wie de vrijwillige hulpverlening niet (meer) aanslaat. Vroegsignalering is nodig om deze groep van potentiële jonge aanwas beter in beeld te krijgen. Nu komen ze vaak pas goed in beeld als er al sprake is van ernstige feiten. Sommige jongeren lijken de stap van potentiële jonge aanwas naar jonge aanwas over te slaan.

Doorgroeiers

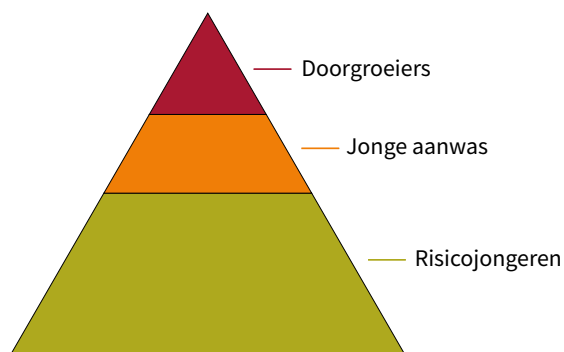
Doorgroeiers zijn de jongeren van 12 t/m 27 jaar die: “reeds strafbare feiten plegen en bij wie een toename van strafbare feiten zichtbaar is, waar sprake is van drugs- of wapencriminaliteit of criminaliteitsvormen als geweld en witwassen, en die in contact staan met criminele samenwerkingsverbanden en/of criminele vrienden en/of criminele familieleden”. Ook op omvang van de doelgroep doorgroeiers is nog niet voldoende zicht. Er moet nader onderzocht worden hoe groot deze doelgroep (ongeveer) is, in welke overlegstructuur deze jongeren het best besproken kunnen worden en of er voldoende passend aanbod is om deze doelgroep te helpen. Voor deze groep is een integrale aanpak nodig, waarbij (strafrechtelijke) dwangtrajecten ingezet kunnen worden.

Harde kern

Naast deze doelgroepen is er nog een zogenaamde ‘harde kern’. Dit zijn beroepscriminelen met een stevige verzameling antecedenten en een grote actieradius, die vaak regionaal, landelijk en zelfs internationaal actief zijn. Zicht op deze jongeren, die al verwickeld zijn in de georganiseerde

¹ Op basis van een voorzichtige schatting van de jeugdcoaches zijn er in Nijmegen tussen 145 en 190 jongeren die onder de doelgroep jonge aanwas kunnen vallen waarvan mogelijk ook al jongeren doorgroeiers zijn.

criminaliteit en al een aansturende rol en/of sleutelpositie hebben verworven, ontbreekt. Het aanpakken van deze jongeren heeft mogelijk een ontwrichtende werking voor de ondermijnen van de criminaliteit. Deze jongeren kunnen binnen de strafrechtketen worden aangepakt. Zorg en hulpverlening is voor deze jongeren veelal een gepasseerd station. Zij kunnen eventueel in het kader van een nazorgtraject in het Zorg- en Veiligheidshuis worden geagendeerd als blijkt dat ze na detentie wél openstaan voor hulp.

Maatregelen

Voor de doelgroep risicjongeren zijn de preventieve maatregelen erop gericht te voorkomen dat kinderen en jongeren zich tot jonge aanwas gaan ontwikkelen. Voor de doelgroep jonge aanwas is een combinatie van preventieve en corrigerende maatregelen erop gericht dat zij niet zullen doorgroeien en zich positief zullen ontwikkelen. Voor de doelgroep doorgroeiers zullen repressieve maatregelen in combinatie met herstelgerichte maatregelen worden ingezet. Voor alle doelgroepen geldt dat vanuit een levensloopbenadering interventies ingezet dienen te worden die passen bij de levensfase van de jongere en zijn of haar leefomgeving. Daarnaast is bij de aanpak ook aandacht voor het feit dat een jongere ook slachtoffer kan zijn.

Daarnaast richten de je justitiële partners - en daar waar nodig met medewerking van de gemeente - zich niet alleen op jongeren, maar ook op de (kopstukken binnen) criminele organisaties die jongeren werven, faciliteren en/ of waar jongeren zich bij aansluiten.

2. Probleemanalyse

Om een nader beeld te krijgen van de problematiek op het gebied van ondermijnende jeugd-criminaliteit in Nijmegen is een probleemanalyse uitgevoerd. Deze is vooral gebaseerd op wat professionals in de wijken zien, op geregistreeerde criminaliteit door de politie (art 8 Wet Politiegegevens) en cijfers van de gemeente Nijmegen² over een set van risicofactoren voor ondermijnende criminaliteit. Er zijn negentien (groeps-) interviews gehouden met 41 vertegenwoordigers van de preventieve en justitiële partners in de keten³. Aan de interviews hebben zowel respondenten vanuit het management als uitvoerende professionals in de wijken deelgenomen. In de interviews is gevraagd naar het perspectief van de respondenten op de problematiek met betrekking tot de doelgroepen van Preventie met Gezag in Nijmegen. Welke problemen zien zij in de praktijk? Welke registratiegegevens hebben zij over de doelgroepen van Preventie met Gezag? Op welke fenomenen of specifieke doelgroep(en) moet Preventie met Gezag zich volgens hen richten? Het beeld uit de interviews en de beschikbare cijfers van politie uit het incidentenregistratiesysteem Basisvoorziening Handhaving (BHV), gemeente en overige ketenpartners is vervolgens besproken in een focussessie met alle ketenpartners en op basis daarvan verder aangevuld.

De belangrijkste bevindingen worden hieronder samengevat. De volledige probleemanalyse is terug te lezen in bijlage 1. De probleemanalyse levert nog geen compleet beeld op van de doelgroepen. Dit beeld moet in het eerste jaar nader worden getoetst en aangevuld worden.

Nijmegen: stadsdelen met verschillende risicofactoren

In Nijmegen wonen in 2022 in totaal 179.232 inwoners, verdeeld over negen stadsdelen en 44 wijken. Nijmegen ligt dicht bij de Duitse grens. De stad ligt grotendeels op de zuidelijke oever van de Waal. Eind jaren negentig volgde de uitbreiding naar het noorden aan de overkant van de rivier. Vanaf eind jaren negentig is in het gebied rond de reeds bestaande dorpen Lent, Ressen en Oosterhout veel nieuwbouw gerealiseerd. De stadsdelen hebben hun eigen kenmerken.

Ruim 37.800 inwoners zijn tussen de 10 en 24 jaar. Dit is ongeveer een vijfde van de bevolking. De meeste jongeren tussen de 10 en 24 jaar wonen in Nijmegen Oost. Het grootste deel daarvan zijn studenten tussen de 20 en 24 jaar.

Afgezet tegen het aantal inwoners per stadsdeel is het percentage 10-14-jarigen het grootst in Noord (8%). Het percentage 15- tot 19-jarigen is in alle stadsdelen, met uitzondering van Centrum en Oud-West, 5% tot 6%.

² De cijfers zijn ontleend aan het dashboard www.zichtopwijken.nl en gemeentelijk dashboard <https://public.tableau.com/app/profile/gemeentenijmegen/viz/Gebiedsverschillen/Begin>

³ Zie respondentenlijst in bijlage 3

Figuur 1 percentage jongeren per stadsdeel

De set met risicofactoren die is onderzocht, is weergegeven in tabel 1⁴. Het gaat hierbij om een selectie van risicofactoren. De mate waarin de onderzochte risicofactoren voor (ondermijnende) criminaliteit aanwezig zijn verschilt per stadsdeel, maar ook tussen de wijken binnen stadsdelen. Het gaat hierbij om risicofactoren die een indicatie geven over de kwetsbaarheid van jeugd voor ondermijnende criminaliteit. Naarmate er meer risicofactoren in een wijk of stadsdeel aanwezig zijn, is de kwetsbaarheid van jongeren groter. De vergelijking van de stadsdelen op de onderzochte risicofactoren geven een indicatie van de stadsdelen waar jongeren in meer risicovolle omstandigheden voor ondermijnende criminaliteit opgroeien. Dit betekent overigens niet dat alle jongeren die opgroeien in die risicovolle omstandigheden ook in de criminaliteit terecht komen. Daarnaast is het ook goed om te kijken naar beschermende factoren: factoren die een buffer vormen tegen de invloed van de aanwezige risicofactoren. In tabel 1 is met groen weergegeven of de wijken hoger (positiever) scoren dan het gemiddelde in Nijmegen en met rood lager (negatiever) scoren dan gemiddeld in Nijmegen. In sommige wijken en stadsdelen is sprake van meer risicofactoren dan in andere. Wijken hebben een eigen karakter en daarmee specifieke risico's voor ouders en jongeren, maar in alle stadsdelen zijn er jongeren met risicofactoren.

⁴ Hierbij is gebruik gemaakt van de set van indicatoren die ook door het ministerie van Justitie en Veiligheid wordt gehanteerd voor de selectie van gemeenten voor Preventie met Gezag. Aangevuld met enkele andere indicatoren op basis van de literatuur over jonge aanwas. Deze set van indicatoren is niet compleet en niet van alle risicofactoren zijn registratiecijfers beschikbaar voor (de stadsdelen van) Nijmegen.

Tabel 1

Onderzochte risicofactoren voor jonge aanwas: vergelijking stadsdelen met gemiddelde Nijmegen⁵

Indicator	Bron	jaar	Neder- land	Nijmegen	Noord	Centrum	Oost	Oud- West	Nieuw- West	Midden	Zuid	Duken- burg	Linden- holt
Leefbaarheid ⁶	Leefbarometer	2020	4,19	4,06	4,25	4,06	4,21	4,01	4,01	4,13	4	3,89	3,95
SES-WOA score ⁷	CBS	2019	0	-0,19	0,33	-0,31	-0,16	-0,27	-0,28	-0,13	-0,3	-0,33	-0,1
% jongeren 0-23 jaar met jeugdhulp ⁸	CBS	2020	10%	8%	9%	3%	4%	7%	8%	6%	7%	10%	10%
% kwetsbare huishoudens ⁹	Sociaal statistisch bestand	2021	¹⁰	4%	2%	2%	2%	6%	6%	4%	6%	7%	5%
% voortijdig schoolverlaters ¹¹	KIS Wijkmonitor	2020	2%	3%	1%	4%	3%	3%	3%	1%	4%	4%	4%
Meldingen overlast per 10.000 inw. ¹²	Politie	2022	262	402	148	1.888	292	392	403	301	273	278	312
% Meldingen jeugdoverlast van de meldingen overlast ¹³	Politie	2021	23%	16%	47%	13%	14%	11%	15%	13%	15%	23%	22%
Aantal meldingen jeugdoverlast per 100 jongeren tussen 10 en 24 jaar ¹⁴	CBS	2022	nb	2,4	2,6	4,2	1,5	1	2	1,5	1,2	3,2	6.2
Risicoscore jonge aanwas drugs-criminaliteit ¹⁵	Zicht op ondermijning	2018	0,16	0,15	0,14	0,14	0,13	0,16	0,16	0,14	0,16	0,18	0,18

5 De cijfers zijn ontleend aan het dashboard www.zichtopwijken.nl en gemeentelijk dashboard <https://public.tableau.com/app/profile/gemeentenijmegen/viz/Gebiedsverschillen/Begin>. De bron die op het dashboard is gebruikt is weergegeven in de tabel evenals het jaar waarop de cijfers betrekking hebben

6 De onderverdeling van de scores luidt als volgt: zeer onvoldoende ($\leq 3,67$), ruim onvoldoende (3,67 - 3,74), onvoldoende (3,74 - 3,81), zwak (3,81 - 3,93), voldoende (3,93 - 3,99), ruim voldoende (3,99 - 4,11), goed (4,11 - 4,19), zeer goed (4,19 - 4,27) en uitstekend (4,27 +)

7 De score is gebaseerd op gegevens over welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktaandeel. Bij een hogere score zijn de inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk.

8 Percentage van personen tussen 0 en 23 jaar die op enig moment in de verslagperiode gebruik gemaakt hebben van jeugdhulp, jeugdbescherming of jeugdreclassering. <https://public.tableau.com/app/profile/gemeentenijmegen/viz/Gebiedsverschillen/Begin>.

9 Minstens 5 klantregelingen voor ondersteuning van huishoudens op het gebied van werk, inkomen, zorg en jeugd in het jaar voorafgaand aan peilmoment 1-1-2021.

10 Lokale cijfers geen cijfer voor Nederland bekend.

11 Percentage voortijdig schoolverlaters op het totaal aantal leerlingen.

12 Totaal registraties overlast bij de politie

13 Percentage meldingen overlast bij de politie waarbij wordt geklaagd over jeugd, bijvoorbeeld: hangjeugd, geluidsoverlast door jeugd.

14 Aantal meldingen jeugdoverlast bij politie op basis van dashboard overlast in de buurt in 2022 afgezet tegen het aantal jongeren tussen 10 en 24 jaar op peildatum 1 januari 2022.

15 Jongeren die volgens het risicomodel van Zicht op Ondermijning worden aangewezen als potentiële jonge drugsverdachten www.zichtopondermijning.nl.

De stadsdelen Dukenburg en Lindenholt scoren op bijna alle risicofactoren lager, dat wil zeggen negatiever dan het Nijmeegse gemiddelde. Op basis van de cijfers op het niveau van wijken en de interviews is bekend dat er binnen de stadsdelen verschillen zijn tussen de wijken. Door zowel professionals uit het sociaal domein als door de politie worden de stadsdelen Dukenburg en Lindenholt en de wijken Hatert, Neerbosch-Oost en de Wolfskuil genoemd als verhoogd risicovol. In de interviews wordt tegelijkertijd opgemerkt dat er voor gewaakt moet worden alleen in te zetten op deze wijken waar van oudsher meestal op wordt ingezet. Dit werkt niet alleen stigmatiserend, maar hierdoor worden volgens professionals ook risicojongeren gemist in stadsdelen waar uit de cijfers geen signalen naar voren komen. Noord wordt bijvoorbeeld door meerdere jeugd- en gezinsprofessionals genoemd als het stadsdeel waar zij een toename van risicojeugd zien en verwachten in de toekomst, terwijl dit stadsdeel niet bovengemiddeld slecht scoort in de cijfers. De redenen voor deze zorgen zijn divers. Er wonen veel jongeren tussen de 10 en 14 jaar, het percentage jongeren dat gebruik maakt van jeugdhulp is hoger dan gemiddeld in Nijmegen en tijdens corona viel in deze wijk de psychische problematiek op bij jongeren. De hypothese van de jeugdprofessionals is dat op grond van deze redenen jongeren minder weerbaar zijn, waardoor zij mogelijk ook te verleiden zijn tot klussen voor criminele ondermijnende netwerken. In hoeverre de hypothese klopt moet nader worden onderzocht. Dit geldt ook voor het percentage jeugdhulp gebruikers. Het feit dat jongeren gebruik maken van jeugdhulp wil niet zonder meer zeggen dat zij ook een verhoogd risico lopen om in de ondermijnende criminaliteit terecht te komen. Het ontvangen van hulp kan immers ook afglijden richting de criminaliteit voorkomen. Jeugdhulp is dan juist een beschermende factor.

Fluide jeugdnetswerken

In Nijmegen zijn er meerdere fluide problematische jeugdnetswerken actief. Dit blijkt uit een eerste verkennende analyse van de gemeente Nijmegen¹⁶ naar problematische jeugdgroepen en de interviews met de professionals in de wijk. De problematische netswerken houden zich niet op bij vaste locaties en er is overlap in personen tussen de netswerken. De jongeren binnen een problematisch jeugdnetswerk wonen in verschillende stadsdelen, maar ook jongeren van gemeenten in de regio en van buiten de regio maken deel uit van deze netswerken. Jongeren in deze problematische jeugdnetswerken leren elkaar veelal kennen op school of in de wijk en houden online contact. In scholen voor voortgezet onderwijs en mbo komen jongeren uit alle wijken en stadsdelen en ook uit de regio samen.

¹⁶ Weideveld, C. (2023). *Preventie van jonge aanwas in de gemeente Nijmegen. Bachelorscriptie. Enschede: Hogeschool Saxion.*

Uit dit eerste beeld blijkt dat het merendeel van de jongeren in de onderzochte problematische jeugdnetwerken tussen de 12 en 15 jaar is, maar ook kinderen tussen de 10 en 12 jaar worden gesignaleerd. Binnen deze netwerken vormen jongeren tussen de 15 en 18 jaar een belangrijke groep. Voor deze jongeren geldt dat zij hun plek in het netwerk hebben gevonden en kansen krijgen om door te groeien in het netwerk richting (ondermijnende) criminaliteit. De jeugdprofessionals in de wijk zien een kantelpunt rond de 18 jaar. Dan maken de meesten de keuze om verder te gaan in de criminaliteit of een normaal bestaan op te gaan bouwen. Dit blijkt ook uit de literatuur.¹⁷

Dit eerste beeld geeft nog geen duidelijk zicht op hoeveel jongeren in Nijmegen deel uitmaken van alle actieve fluïde jeugdnetwerken. Ook is er nog geen goed zicht op de aard en omvang van de ondermijnende criminele activiteiten die deze jongeren plegen.

Social Media

De rol van social media is volgens de geïnterviewde professionals in de wijk groot. Zij vangen signalen op dat via social media contact wordt gelegd en onderhouden, dat jongeren worden geronseld voor klusjes ten dienste van criminelen of dat jongeren zichzelf aanbieden voor klusjes via sociale mediakanalen. Ook starten volgens hen conflicten tussen jongeren vaak op social media en worden vervolgens live uitgevochten. Tevens gaven de respondenten van de jeugdreclassering aan dat er sprake is van rivaliteit en wraakacties tussen jeugdnetwerken onderling. Sociale media bieden dus een snelle en eenvoudige manier om contact te onderhouden en er zijn voldoende kanalen om nieuwe contacten te vinden. Daarnaast vormen Internet en sociale media een bron van informatie. In de praktijk uit zich dat bijvoorbeeld via Telegram-groepen waarin tips worden gedeeld over hoe (gedigitaliseerde) criminaliteit uitgevoerd kan worden, en groepen waar jongeren online geronseld worden als loopjongen of geldezel. Vaak gaat dit gepaard met de belofte dat er snel geld verdiend kan worden. Op deze manier zetten jongeren de eerste stappen in het criminele circuit via de online wereld. Dit is ook bekend uit de literatuur en onderzoek.¹⁸

Daarnaast blijkt uit de interviews dat professionals een hiaat zien in het huidige aanbod voor jongeren in deze fluïde problematische jeugdnetwerken. Zij voldoen vaak nog niet aan de criteria voor de persoonsgerichte aanpak in het Zorg- en Veiligheidshuis, en vrijwillige hulpverlening sluit niet altijd aan bij deze jongeren of zij gedragen zich zorgmijndend.

¹⁷ Weijers, I., Ferwerda, H., & Roks, R. (2021). *Te groot voor de wijkagent, te klein voor de recherche*. PROCES, 100(5), 264–275. <https://doi.org/10.5553/proces/016500762021100005002>

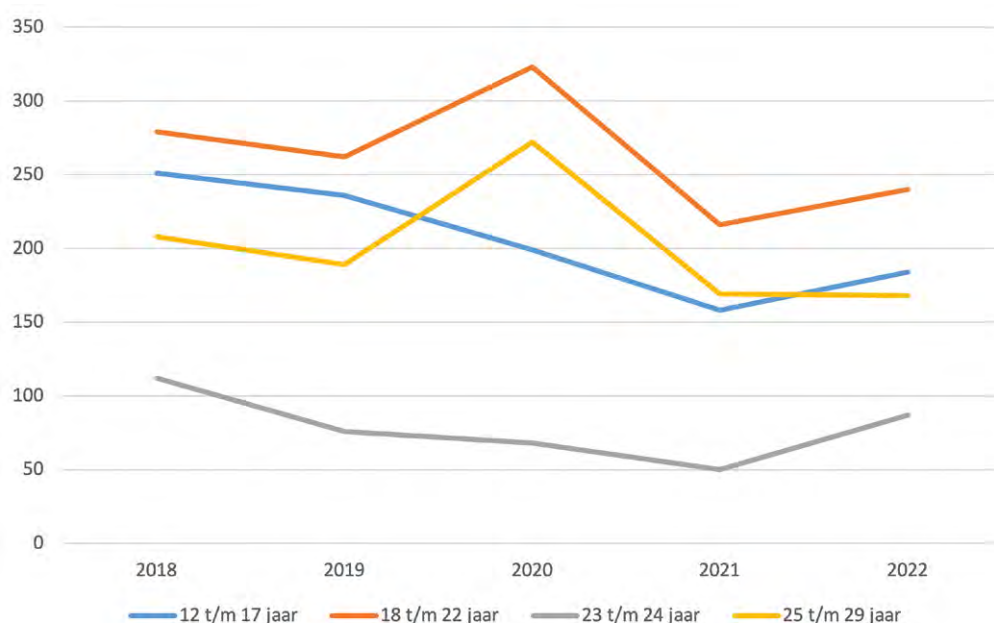
Weijers, I. (2022). *Kansen bieden, kansen pakken. De aanpak van jonge veelplegers*. Amsterdam: SWP.

Weijers, I., Ferwerda, H., & Roks, R. (2021a). *Verharding van de jeugdcriminaliteit. Het probleem van de potentiële doorgroeiers*. Nederlands Juristenblad, 96(1): 14–20.

¹⁸ De Jong, J.D. (2022). *Jongerenwerk voor de 2%*. Leiden: Haagse Hogeschool. Adjiembaks, S.D., Boer, A.H. & Oude Lansink, M.J. (2022). *(On)zichtbare beelden van jonge aanwas in de drugscriminaliteit. Een meta-analyse van tien deelonderzoeken in de regio Midden-Nederland*. Utrecht: ESSA Research/programma Straatwaarde(n) van het RIEC Midden-Nederland. Boer, H. de, Ferwerda H. & Kuppens, J. (2022). *Do or Don't. Kennissynthese ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen van jongeren in de georganiseerde criminaliteit*. Arnhem: Bureau Beke (in opdracht van Ministerie van Justitie en Veiligheid, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum).

Criminaliteitsfenomenen

Het criminaliteitsbeeld onder minderjarigen en jongvolwassenen tussen de 12 en 28 jaar lijkt de afgelopen jaren veranderd. Bij de interpretatie van de cijfers moeten we rekening houden met de coronaperiode. In 2020 en 2021 waren jongeren minder op straat en zijn afdoeningen niet uitgevoerd of uitgesteld. Op het niveau van Nijmegen zien we een afname van het aantal verdachten in 2021 die daardoor mogelijk te verklaren is. In 2022 is er een toename van het aantal Nijmeegse verdachten tussen de 12 en 30 jaar. De periode van een jaar is te kort om hier al conclusies aan te verbinden. Bovendien gaat dit om verdachten van alle delicten en niet alleen van ondermijnende criminaliteit. Voor de 18-22-jarigen en 25-29 jarigen komt 2022 niet op het niveau van 2020. Voor de leeftijdscategorie 25-29-jarigen is sprake van een dalende trend vanaf 2020.

Bron: *politiedata*

Niet alle criminaliteit is ondermijnende criminaliteit. Nadere analyse van het type delicten laat zien dat in de politieregistratie het aantal verdachten van geweldsdelicten tussen de 12 en 30 jaar het grootst is. Dit gaat om zogenaamde aangiftecriminaliteit (en dus in politiesystemen goed zichtbare criminaliteit). Of dit geweld samenhangt met ondermijnde criminaliteit is niet duidelijk. Daarnaast valt een piek van online fraude door Nijmeegse verdachten op in 2020.¹⁹ De periode van coronamaatregelen kan hierop van invloed zijn geweest. Na een afname in 2021 neemt het aantal verdachten van online fraude in 2022 weer toe. Ook het aantal Nijmeegse verdachten van drugsbezit neemt toe in 2022. In de cijfers over de eerste helft van 2023 is te zien dat het aantal Nijmeegse verdachten van drugsbezit al bijna op het niveau van heel 2022 is. Het is echter niet

¹⁹ Het aantal geregistreerde verdachten door de politie tussen de 12 en 20 jaar voor online fraude is in de periode 2018-2022 als volgt:

- 2018: 96
- 2019: 104
- 2020: 226
- 2021: 104
- 2022: 108

bekend of en zo ja hoe deze delicten gerelateerd zijn aan ondermijnende criminaliteit. Daarvoor is meer onderzoek nodig.

De meeste delicten worden geregistreerd in het stadsdeel centrum (ongeveer 50%). Stadsdeel centrum komt ook in onderzoek van het WODC (2022) naar voren als een stadsdeel waar veel criminaliteit plaatsvindt. De verdeling over de andere stadsdelen is ongeveer gelijk. De verdachten die delicten plegen in de verschillende stadsdelen komen niet allen uit het stadsdeel waarin de delicten worden gepleegd, maar ook uit andere stadsdelen en van buiten Nijmegen.

De jeugdprofessionals in de wijken en scholen maken zich vooral zorgen om de toename van geweld en wapenbezit. Zij zien jongeren tussen 12 en 15 jaar, maar ook kinderen onder de 12 jaar die geweld gebruiken. Dit neemt volgens hen toe. Dit gaat om signalen en aannames die deze professionals niet met cijfers kunnen onderbouwen. Volgens dezelfde professionals gebruiken jongeren tussen de 12 en 15 jaar geweld om status te verwerven. Het geweld hangt ook samen met drugsdelicten. De professionals signaleren dat deze jongeren ook als loopjongen voor drugs-handel of als geldezel worden ingezet. Deze signalen komen nog niet voldoende uit de registratiesystemen naar voren, en daarom is het van belang om deze nader te onderzoeken. Volgens de Boer et al. (2022)²⁰ zijn jongeren die niet bang zijn om geweld te gebruiken namelijk interessant voor criminelen.

Conclusies

Op basis van de probleemanalyse zijn de volgende conclusies geformuleerd:

- De probleemanalyse leunt vooral op zachte informatie die professionals aandragen. Er is nog geen goed en onderbouwd beeld van de problematiek en de aard en omvang van de verschillende doelgroepen van Preventie met Gezag. De signalen van professionals moeten nader worden onderzocht en onderbouwd. Er is behoefte aan harde informatie, onder meer door een verdiepende analyse waarbij naast artikel 8, ook artikel 9 en 10 WpG informatie alsmede informatie uit de gemeentelijke registratiesystemen wordt betrokken.
- Het beeld over de risico- en beschermende factoren, de fluïde problematische jeugdnetwerken en de ondermijnende vormen van criminaliteit is nog niet scherp. Om gericht interventies in te zetten, is een scherper beeld nodig op jongeren en jongvolwassenen die risico lopen de (georganiseerde en ondermijnende) criminaliteit in te gaan of daarin door te groeien en om (kopstukken van) criminele organisaties waar zij zich bij aansluiten aan te pakken.
- Professionals, zowel in de preventiekant als aan de gezag kant, maken zich in Nijmegen vooral zorgen om de toename van geweld, wapenbezit en -gebruik, drugsgebruik en -handel. Nadere analyse is nodig om te controleren of dit beeld klopt en hoe het zich dan verhoudt tot ondermijnende en georganiseerde criminaliteit.
- Er is geen integraal beeld binnen welke overlegstructuren de risicosignalen over de verschillende doelgroepen worden besproken. Zo worden in de wijkbriefings signalen gedeeld over jeugdoverlast en risicofactoren tussen jeugdprofessionals, politie en toezicht. Deze jongeren worden mogelijk ook op andere overlegtafels besproken. Er zijn nu geen duidelijke afspraken over welke signalen waar gedeeld worden en welke professionals gericht acteren op deze signalen.

²⁰ De Boer, H., Ferwerda, H., Kuppens, I. & Kathmann, K. (2022). *Do or don't. Kennissynthese ingroeimechanismen en recruteringsprocessen in de georganiseerde criminaliteit*. Bureau Beke.

- Er is behoefte aan goede (vroeg-) signalering, procesregie en overzicht van (en informatiedeling tussen) overlegstructuren binnen de gemeente en duidelijkheid rond informatiedeling tussen de gemeente en de justitieketen.
- Er worden in Nijmegen al veel interventies ingezet voor jeugd, maar de aanpak is verkokerd. Op strategisch, tactisch en uitvoerend niveau wordt regie gemist. Er is behoefte aan een versterking van de samenwerking tussen de partners in de keten en specifiek voor de doelgroepen van Preventie met Gezag.
- Er is een stadsbrede aanpak nodig die gebaseerd is op een beter beeld van risico- en beschermende factoren die aansluit bij stadsdeelprogramma's van de verschillende specifieke wijken en aandacht voor gerichte opsporing en vervolging. Er is een goede analyse nodig van het bestaande zorgaanbod voor de doelgroepen van Preventie met Gezag en evaluatie van (erkende) interventies die al worden ingezet. Op basis van de uitkomsten kunnen interventies gestopt of vervangen, doorontwikkeld en geïntensiveerd en aanvullende interventies ingezet.

3. Programmalijnen

Binnen de vier programmalijnen werken we aan verschillende doelen. Deze zijn in onderstaand schema weergegeven.

Per programmalijn worden de doelen die we willen bereiken en de activiteiten/interventies die we daarvoor inzetten en de welke resultaten we voorzien beschreven. We versterken het aanbod en activiteiten die we reeds in zetten en geven aan welke extra activiteiten en interventies we willen inzetten.

Programmalijn 1: Versterken van de basis voor een succesvolle aanpak	Programmalijn 2: Versterken (online) weerbaarheid risicojeugd en gezin	Programmalijn 3: Eerder ingrijpen en corrigeren jonge aanwas	Programmalijn 4: Intensivering aanpak doorgroeiers
1. Verkrijgen van een doorlopend actueel informatie- en analysebeeld 2. Het verbeteren van informatie-uitwisseling tussen ketenpartners, professionals in wijk en justitiële partners 3. Integrale sturing door de verankering van de aanpak binnen zowel het jeugdbeleid en onderwijs- als het veiligheidsbeleid en aanpalende beleidsdomeinen. Tussen de verschillende beleidsterreinen wordt een duidelijke verbinding gelegd 4. Versterken van de samenwerking tussen de gemeente en de justitieketen.	1. Het (online) weerbaarder maken van jongeren en gezinnen door interventies in te zetten op de risico- en beschermende factoren. 2. Het (online) weerbaarder maken van jeugdigen en ouders door het vergroten van bewustzijn ten aanzien van risico's op ronselen, verleiding en ingroei-mechanismen vanuit de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit	1. Verminderen van het aantal jongeren dat deel gaat nemen in de ondermijnende/ georganiseerde criminaliteit en/ of deel gaat uitmaken van een of meer georganiseerde/ ondermijnende criminele (jeugd)netwerken die in Nijmegen actief zijn. 2. Versterken (lokale) persoonsgerichte aanpak	1. Verminderen van het aantal doorgroeiers 2. Gericht opsporing en vervolging van doorgroeiers 3. Voorkomen dat doorgroeiers jongeren ronselen voor criminele activiteiten. 4. Versterken van de integrale persoonsgerichte aanpak voor doorgroeiers waarbij aandacht is voor nazorg en re-integratie voor deze doelgroep en het feit dat deze jongeren ook slachtoffers kunnen zijn 5. Zicht op de criminele geldstromen van doorgroeiers en het afpakken van crimineel vermogen van doorgroeiers en de criminele en ondermijnende organisaties waarin zij actief zijn.

Programmalijn 1 - Versterken van de basis voor succesvolle aanpak

Bij deze programmalijn ligt het accent in het eerste jaar van Preventie met Gezag. Het bereiken van de doelstellingen van deze programmalijn is een essentiële randvoorwaarde voor het goed inrichten en uitvoeren van de andere drie programmalijnen. Op basis van de resultaten in programmalijn 1 worden programmalijnen 2, 3 en 4 indien nodig nader gespecificeerd en aangepast.

Doelstellingen

Binnen programmalijn 1 werken we aan vier doelstellingen. Om de doelstellingen te bereiken zijn een aantal interventies geformuleerd.

1. Het verkrijgen van een doorlopend en actueel informatie- en analysebeeld

Deze doelstelling bestaat uit twee subdoelstellingen:

- Het verkrijgen van een doorlopend en actueel informatie- en analysebeeld van de aard en omvang van de verschillende vormen van (gedigitaliseerde) ondermijnende/georganiseerde criminaliteit waar jeugdigen in Nijmegen bij betrokken zijn en de ondermijnende/georganiseerde criminele organisaties/ netwerken. Hierbij is ook aandacht voor de online leefwereld.
- Het verkrijgen van een doorlopend en actueel informatie- en analysebeeld van de verschillende doelgroepen en de (beïnvloedbare) risicofactoren en beschermende factoren die voor een aanpak door deze doelgroepen van belang zijn.

2. Het verbeteren van informatie-uitwisseling tussen ketenpartners, professionals in wijk en justitiële partners inclusief (on)mogelijkheden informatiedeling.

3. Integrale sturing door de verankering van de aanpak binnen zowel het jeugdbeleid en onderwijs- als het veiligheidsbeleid en aanpalende beleidsdomeinen. Tussen de verschillende beleidsterreinen wordt een duidelijke verbinding gelegd

4. Versterken van de samenwerking tussen de gemeente en de justitieketen.

Interventie 1.1 – Integrale en doorlopende (netwerk-) analyse

Zoals uit de probleemanalyse is gebleken kan in Nijmegen het zicht op de diverse onderdelen rondom jeugd en ondermijning nog verbeterd worden. Dit gaan we aanpakken door een verdiepende analyse te laten uitvoeren naar de aard en omvang van de risicojeugd, jonge aanwas en de doorgroeiers. Deze analyse gaat inzicht geven in de verbinding tussen de (boven) lokale jeugd en (ondermijnende) criminele netwerken. Doel van dit onderzoek is om beter inzichtelijk te hebben wat er speelt en hoe de verschillende doelgroepen eruit zien. Op basis van deze analyse geeft het OM richting aan opsporingsactiviteiten van de politie. Tevens kan deze analyse gebruikt worden voor het selecteren van jongeren voor een integrale domeinoverstijgende persoonsgerichte aanpak.

Daarnaast laat de gemeente een verdiepende analyse van data uit de gemeentelijke registratiesystemen en literatuuronderzoek uitvoeren op de aanwezige en/of beïnvloedbare risico- en beschermende factoren per wijk. Ook wordt onderzocht welke interventies die factoren in positieve zin kunnen beïnvloeden. Als basis gebruikt de gemeente het balansmodel Bakker et al.²¹ Samen met de ketenpartners bepaalt de gemeenten welke risico- en beschermende factoren nader

21 <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-08/BalansmodelBakker.pdf> Bron: NJI

worden onderzocht. Op basis van de uitkomst van deze analyse bepalen de gemeenten en de ketenpartners op welke risico- en beschermende factoren in de andere programmalijnen moeten worden ingezet en of de interventies die worden ingezet hiervoor voldoende zijn.

Resultaat

Actueel informatie- en analysebeeld van aard en omvang van jeugd en ondermijnende criminaliteit en de factoren die beïnvloedbaar zijn. Op basis hiervan kan integraal worden bepaald welke interventies worden ingezet, of het huidige aanbod van interventies afdoende is, en volgen keuzes over eventuele uitbreiding van het aanbod aan interventies die aansluit bij de doelstellingen van de aanpak en de belangrijkste risico en beschermende factoren.

Uiteindelijke effect van de analyse is het verkrijgen van een actueel informatie- en analysebeeld op het terrein van jeugd en ondermijnende criminaliteit. Daarbij is het van belang om een manier te vinden waardoor dit beeld doorlopend herijkt kan worden.

Interventie 1.2 – Versterken samenwerking en informatie-uitwisseling

Het Zorg- en Veiligheidshuis en de afdeling Veiligheid herontwerpen de groepsaanpak in relatie tot de vroegsignalering in de wijken, de lokale persoonsgerichte aanpak en de systeem/ persoonsgerichte aanpak in het Zorg- en Veiligheidshuis. De basis voor deze groepsaanpak wordt het vernieuwde 7-stappenmodel; een werkproces voor de aanpak van problematische jeugdgroepen en groepsgedrag. Partners uit het preventieve en het repressieve werkveld worden hier nauw bij betrokken.

Met het implementeren van het 7-stappenplan wordt er ook een basis gelegd van zorgvuldige gegevensverwerking middels een convenant jeugdcriminaliteit aanpak. De Regisseur Jeugd en de beleidsadviseur van het sociaal domein gaan dit werkproces samen met de relevante samenwerkingspartners implementeren met als doel het verbeteren van de samenwerking, heldere rolverdeling, duidelijke overlegstructuren en afspraken over de privacy en gegevensuitwisseling. Nadrukkelijk wordt hierbij ook gekeken naar de samenhang en samenwerking met verschillende beleidsterreinen binnen de gemeente, en de samenwerking met ketenpartners buiten de gemeente.

In brede zin zetten we in op het versterken van de bestaande samenwerking met de partners. Dit geldt zowel voor interne afdelingen van de gemeente, zoals team Leerrecht en RMC, als voor externe partijen zoals de Raad voor de Kinderbescherming, Buurtteams Jeugd en Gezin, politie,

OM en de reclasseringsorganisaties²². We onderzoeken in welke overlegstructuren welke partners participeren, aan welke overlegtafels partners missen, welke informatie binnen welke structuren wordt uitgewisseld en waar verbindingen en afspraken moeten worden herzien of verbeterd. De aanname is dat onder de jonge aanwas en doorgroeiers veel schoolverzuim plaats vindt. Het aanpakken van schoolverzuim vraagt nauwe samenwerking tussen de leerplichtambtenaar van de gemeente Nijmegen en de verschillende ketenpartners. De wettelijke taak van leerplicht is vastgelegd in de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS). Eén van de uitgangspunten is 'licht waar kan, zwaar waar nodig'. Dit betekent dat de leerplichtambtenaar altijd eerst preventief zoekt naar andere oplossingen dan handhaven. Vroegtijdige inzet van jeugdhulp/jeugdzorg staat voorop. Pas op het moment dat dit niet leidt tot het stoppen van het schoolverzuim of uitval voorkomt, is nauwe samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming en het OM nodig. Het OM wil strafzaken afdoen aan de hand van contextinformatie. Deze informatie geeft namelijk meer inzicht in de problematiek van de jongere en geeft daarmee onderbouwing voor een betekenisvolle interventie. Dit betekent dat de medewerkers van team Leerrecht en RMC bij alle doelgroepen van Preventie met Gezag betrokken zijn.

Resultaat

De samenwerking tussen de ketenpartners is sterk verbeterd en draagt bij aan vroegtijdige signalering van problemen van jongeren.

De aanpak van ondermijnende criminaliteit waar jongeren als dader en/of slachtoffer bij betrokken (kunnen) raken maakt onderdeel uit van het jeugdbeleid van de gemeente Nijmegen.

Programmalijn 2 - Versterken (online) weerbaarheid en perspectief bieden risicojongeren en gezin

Programmalijn 2 focust op de weerbaarheid van jongeren en de systemen om hen heen, en op het bieden van perspectief voor jeugdigen en gezinnen. Daarbij staat niet alleen de klassieke driehoek school - thuis - straat centraal, maar nadrukkelijk ook op de digitale wereld waarin veel jeugdigen zich bewegen. Er staan twee doelstellingen centraal die worden bereikt door middel van het inzetten van drie interventies.

Doelstellingen

Deze programmalijn bestaat uit twee doelstellingen:

1. Het (online) weerbaarder maken van jongeren en gezinnen door interventies in te zetten op de risico- en beschermende factoren.
2. Het (online) weerbaarder maken van jeugdigen en ouders door het vergroten van bewustzijn ten aanzien van risico's op ronselen, verleiding en ingroeimechanismen vanuit de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit.

²² 2RO is aangesloten bij de vorming van het plan en afhankelijk van de uitkomsten van de netwerk analyse kan er afweging gemaakt worden of en welke rol de 2RO heeft zowel buiten als binnen de wettelijk taken.

Interventie 2.1 – Versterken beschermende factoren voor jongeren en gezin

Voorkomen is altijd beter dan genezen. We willen daarom voorkomen dat jongeren risicojongeren worden, en dat risicojongeren ‘doorgroeien’ naar de doelgroep jonge aanwas of doorgroeiers. Om dit te bereiken zetten we stevig in op het versterken van beschermende factoren.²³ Er is hierbij zowel preventief jeugdbeleid in het algemeen en specifiek voor risicojongeren. Preventie draagt bij aan veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren. Bovendien is minder inzet nodig van bijvoorbeeld jeugdhulp en minder inzet van de politie wanneer we voorkomen dat jongeren criminele feiten gaan plegen.

In Nijmegen is er een breed wijkgericht- en welzijnsaanbod van waaruit we diverse interventies op het gebied van opvoedondersteuning worden aangeboden (zie voor een uitgebreid overzicht bijlage 2). Er wordt breed ingezet op kinder- en jongerenwerk. Uit onderzoek²⁴ is gebleken dat deelname aan professioneel jongerenwerk bijdraagt aan de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren. De jongerenwerkers van Bindkracht10 zijn niet alleen te vinden in de wijken en op straat, maar sinds 2022 ook op alle scholen voor voortgezet onderwijs in de stad. Op deze manier leggen zij een stevigere verbinding tussen de leefwerelden van jongeren (school-thuis-sstraat). Daarnaast maakt Nijmegen gebruik van het aanbod van FC Social Work (o.a. Futsal Chabbab²⁵), waarbij het doel is om schooluitval onder kinderen en jongeren te beperken, overlast in de wijk te verminderen en zelfontplooiing te bevorderen. De jongeren worden binnen én buiten de sportzaal op hun gedrag gecoacht en volgen verplicht huiswerkbegeleiding als de schoolprestaties achterblijven. Deze organisaties werken nauw samen met onder andere de jeugdcoaches op het moment dat zij signalen krijgen over risicojongeren. De Jeugdcoaches zijn vooral effectief op de groep jeugd die zich sterk aangetrokken voelt tot straatcultuur (zie interventie 3.1). De Jeugdcoaches aanpak is een vorm van “specialistisch jongerenwerk”.²⁶

In de probleemanalyse is aangegeven dat de problematische netwerken divers en fluïde zijn, en dat er zowel op school als in de wijken contacten worden gelegd. Dat betekent dat preventie mogelijk op meer plekken moet worden ingezet of dat op de bekende plekken moeten worden versterkt. Op basis van de uitkomsten van de analyse uit programmalijn 1 worden nadere keuzes gemaakt hoe de preventieve aanpak kan worden versterkt of uitgebreid, door in te zetten op de beschermende factoren die in Nijmegen bijdragen om risicojongeren en het gezin te begeleiden. Hierbij staan de volgende elementen centraal:

- Uitbreiden van het aanbod opvoedondersteuning om ouders te bereiken en langdurig te betrekken bij risicojongeren. Op basis van de analyse (zie interventie 1.1) bepalen we welke interventies hier het best passend zijn. Het jongerenwerk werkt met de tien beschermende factoren en de werkzame principes PBS in de wijk gebruiken zij dagelijks. We denken hierbij aan werkzame elementen die we kunnen toevoegen aan het bestaande aanbod uit bijvoor-

23 In de programmalijnen spreken we over risico- en beschermende factoren. Deze zijn in het balansmodel van Bakker en co. weergegeven (klik hier voor het model. Bron: NJI)

24 Een van de onderzoeken is het promotieonderzoek van J. Sonneveld, *Growth opportunities in professional youth work: Contribution of a multi-methodic approach on the personal development and social participation of socially vulnerable youngsters* — Tilburg University Research Portal. Daarnaast heeft het lectoraat Youthspot van de Hogeschool van Amsterdam diverse onderzoeken gedaan over de inzet van professioneel jongerenwerk en de bewezen effecten.

25 Futsal Chabbab | Nederlands Jeugdinstituut (nji.nl)

26 De Jong, J.D. (2022). *Jongerenwerk voor de ‘2%’*. Leiden: Hogeschool Leiden, Lectoraat Jeugdcriminaliteit

beeld (PBS)²⁷ in de wijk

- Versterken en uitbreiden van het jongerenwerk en jeugdcoaches op die plekken waar jongeren gevoeliger zijn voor groepsdruk of waar veel (risico-) jongeren bij elkaar komen. Dit doen we binnen de leefomgevingen van deze jongeren op school en in de wijken waar dit nodig is.
- Het online-jongerenwerk wordt verstevigd. Zij zijn al online aanwezig en besteden aandacht aan de online weerbaarheid van jongeren. Extra interventies rondom risicojongeren kunnen ontwikkeld worden. Daarnaast wordt deze interventie verbonden aan de onder programma-lijn 3 genoemde interventies op gebied van jeugd en cyber. Tevens wordt de mogelijkheid onderzocht om bijvoorbeeld meer intensief te gaan samenwerken met de digitale wijkagenten van Nijmegen.
- Inzet voor thema activiteiten, zoals campagne rondom wapens 'Lives not knives', bijeenkomsten voor jongeren, themalessen passend bij de thema's die passen bij Preventie met Gezag.

Resultaat

Door het versterken van de beschermende factoren en het terugdringen van risicofactoren wordt de voedingsbodem voor ondermijnende criminaliteit verminderd.

Interventie 2.2 – Proactieve wijkgerichte aanpak versterken (kansRIJK)

Nijmegen gaat samen met de gecertificeerde instelling (Jeugdreclassering JeugdBescherming Gelderland, William Schrikker) de forensische expertise meer naar de voorkant brengen, door het project kansRIJK in te zetten. Dit is een wijkgerichte proactieve aanpak ter voorkoming van risicovol (delict-) gedrag of herhaling van het delict gedrag. In een vroeg stadium wordt een verklarende analyse gemaakt van criminogene risico- en beschermende factoren. Deze specifieke kennis en vaardigheden van de jeugdreclassering worden eerder ingezet ten behoeve van het vergroten van de kennis en expertise van de Buurtteams Jeugd en Gezin. We versterken hiermee onze lokale toegang naar laagdrempelige zorg. Het onderzoek 'Monitor jeugdcriminaliteit 2020' bevestigt het belang van een gezamenlijke aanpak en een eerdere focus op mogelijk delict gedrag. Het niet alleen herkennen preventief maar ook proactief interveniëren op een zorgelijk ontwikkeling is nodig. Dit sluit aan bij onze doelstelling om vroeg signaleren te versterken en de samenhang te vergroten gericht op preventie en repressie.

Resultaat

De vroegsignalering van risicojongeren wordt verbeterd waardoor we eerder proactief kunnen interveniëren.

²⁷ *Positive Behavior Support (PBS) IN DE WIJK is gericht op het bouwen van een positieve wijkcultuur waarin de volwassenen kinderen en jongeren structureel en consequent positief benaderen, duidelijk zijn over wat ze van hen verwachten en pro sociaal gedrag voorleven en waarderen. PBS IN DE WIJK ondersteunt professionals, vrijwilligers en andere betrokkenen met concrete handvatten om deze positieve benadering duurzaam vorm te geven. Deze handvatten zijn gebaseerd op de principes van het sturen van effectief gedrag sturen. Ze leren gewenst gedrag concreet te maken en uit te lokken, het goede voorbeeld te geven, en gewenst gedrag te versterken. Ongewenst gedrag leren ze om te buigen door de aandacht ervoor te minimaliseren, snel in te grijpen en alternatief, gewenst gedrag uit te lokken. Door dit te doen vanuit gezamenlijk vastgestelde waarden, die gezamenlijke taal en focus opleveren, ontstaat een gezamenlijke pedagogische visie en een positief opvoed- en opgroei klimaat.*

Interventie 2.3 - Projectleider Jeugd en Cyber

Voor de uitvoering van de activiteiten rond jeugd en cybercriminaliteit is uitvoeringscapaciteit bij de gemeente nodig. In de kostenraming is hiervoor een projectleider Jeugd en Cyber opgenomen. Daarnaast zal er een beroep worden gedaan op andere relevante gemeentelijke diensten en afdelingen. Randvoorwaarde is dat er daarnaast ook prioriteit en capaciteit bij politie en OM beschikbaar is. Afstemming hierover vindt plaats binnen de integrale aanpak.

De negatieve gevolgen van ongewenst of zelfs strafbaar gedrag in de cyberwereld heeft op leerlingen en daarmee ook op de scholen effect. Vanuit een gezamenlijk belang zullen met het lokale onderwijsveld afspraken worden gemaakt om het overvragen van het onderwijs met interventies op het gebied van jeugd en cyber te voorkomen en aan te sluiten bij de mogelijkheden en behoeften van scholen op dit thema. Daarnaast wordt ook actief de verbinding gelegd met het jongerenwerk en de digitale wijkagenten.

Specifiek voor de doelgroep risicojeugd worden onder aansturing van projectleider de volgende specifieke interventies ingezet:

Re_B00TCMP

Aansluitend op interventie 1 van deze programmalijn wordt ingezet op het programma Re-B00TCMP in op de digitale leefwereld van jongeren. Deze interventie heeft als doel dat jongeren hun digitale vaardigheden potentieel kunnen inzetten voor malafide praktijken. Middels deze interventie sturen we jongeren die het risico lopen om online de grens op te gaan sturen tijdig bij. Zo behouden we het talent voor de samenleving op een positieve manier. Tevens bieden we jongeren een alternatief en een perspectief waarbij zij door het inzetten van hun digitale vaardigheden de maatschappij kunnen helpen. De Gemeente Nijmegen heeft Re_B00tCMP in het voorjaar van 2023 al eens uitgevoerd. Een jaarlijkse herhaling van deze interventie kan van meerwaarde zijn.

HackShield

Ook bij de jongere kinderen tussen 8 en 12 jaar zetten we in op hen beter weerbaar maken tegen cybercriminaliteit. We nemen een abonnement af op HackShield. HackShield richt zich voornamelijk op kinderen tussen 8 en 12 jaar, maar kan ook voor jongeren van 12-16 en 18+ worden gebruikt. Aan de hand van games rond verschillende thema's leren kinderen (en jongeren) zichzelf en hun omgeving beter beschermen tegen online gevaar. Door de digitale vorm is het niet gebonden aan scholen, maar kan wel door scholen worden gebruikt om cybercriminaliteit bespreekbaar te maken.

Hackright en Geldezels

Ook de interventies rondom Hackright en Geldezels zullen worden gecoördineerd door de Projectleider Jeugd en Cyber. Deze interventies worden nader toegelicht in programmalijn 3 en 4.

Resultaat

Jongeren hebben een alternatief en perspectief voor het inzetten van hun digitale vaardigheden en zijn beter bestand tegen de invloeden om deze in te zetten voor malafide praktijken. Daarnaast hebben alle leerlingen in het primair onderwijs kennis rond digitale weerbaarheid waardoor zij beter in staat zijn om eventuele verleidingen af te wenden.

Interventie 2.4 IPTA

IPTA is een aanpak om ouderschap te voorkomen en wordt ingezet in de strijd tegen overvallen en andere geweldsdelicten. IPTA leidt kwetsbare jongeren d.m.v. intensieve coaching toe naar school of werk. Binnen PMG vragen we voor de komende 2,5 jaar enkel een IPTA aan omdat onze ervaring is dat voor de diverse doelgroepen binnen PMG er gericht gezocht dient te worden naar werkgevers die passend zijn.

Programmalijn 3 - Eerder ingrijpen en corrigeren jonge aanwas

Binnen programmalijn 3 staat de jonge aanwas centraal. In programmalijn 1 en 2 is ingezet op het beter inzichtelijk krijgen wat de aard en omvang van de doelgroepen is. In programmalijn 3 worden interventies ontwikkeld waarmee jongeren die al in de categorie Jonge aanwas vallen eerder gesignaleerd kunnen worden.

Doelstellingen

Binnen programmalijn 3 staan twee doelstellingen centraal. Om de doelstellingen te bereiken zijn 8 interventies geformuleerd.

1. Verminderen van het aantal jongeren dat deel gaat nemen in de ondermijnende/georganiseerde criminaliteit en/of deel gaat uitmaken van een of meer georganiseerde/ondermijnde criminele (jeugd-) netwerken die in Nijmegen actief zijn.
2. Versterken van de (lokale) persoonsgerichte aanpak

Interventie 3.1 – Versterken Persoonsgerichte Aanpak (Lokaal PGA)

Ten behoeve van deze lijn gaat Nijmegen starten met een lokale PGA jeugd. Deze PGA wordt gevoed door de briefings in de stadsdelen. Dit wordt een portaal voor het Zorg- en Veiligheids-huis voor casuïstiek waar strafrecht nog geen primaire rol speelt. Doelstelling van de Lokaal PGA aanpak is dat er meer verbinding wordt gerealiseerd tussen de wijkgerichte aanpak, stadsbrede aanpak en tussen preventie en repressie. Deze interventie wordt in nauwe samenhang met Programmalijn 1 – interventies 1.1 en 1.2 uitgevoerd. Daarbij wordt de bestaande structuur benut, en passen deze in samenwerking met ketenpartners verder aan, zodat de keten rondom vroegsignalering, vroeginterventie, preventieve activiteiten en de repressieve onderdelen van de aanpak beter op elkaar gaan aansluiten. De totale keten dient daarom tegen het licht gehouden te worden. Een aanpak in het kader van een lokale PGA kan daarin uitkomst bieden, onder de voorwaarde dat dit binnen de lokale context kan worden gedaan. De verwachting is dat het inzetten van een lokale PGA een toename van de inzet van bestuurlijke maatregelen zal opleveren. Daarom wordt ook ingezet op het uitbreiden van de juridische ondersteuning.

Resultaat

Lokale persoonsgerichte aanpak die er voor zorgt dat jonge aanwas eerder wordt gesignaleerd en sneller een passende aanpak heeft waardoor zij niet doorgroeien in de criminaliteit.

Interventie 3.2 – Jeugdcoaches

Momenteel zijn er 9 Jeugdcoaches actief in de gemeente Nijmegen (zie bijlage 2). De methodiek van de Jeugdcoaches is de afgelopen twee jaar intensief gevolgd en geëvalueerd. Daaruit komt naar voren dat de methode van meerwaarde is en een lacune vult in het aanbod voor afglijdende jeugd. Het doel is om de methodiek verder uit te breiden en daarbij ook de inzet van sleutelfiguren te intensiveren. Daarnaast zal de interventie ter toetsing worden voorgelegd aan het NJI voor certificering.

De Jeugdcoaches zijn vooral effectief op de groep jeugd die zich sterk aangetrokken voelt tot straatcultuur. De Jeugdcoach is primair een ervaringsdeskundige, gevormd door het leven zelf, met grote “straatcultuur” affiniteit. Velen zijn opgegroeid in de Nijmeegse wijken en hebben zelf de rauwe kant van straatcultuur doorleefd. Het zijn allen bekende gezichten in het Nijmeegse die op basis van hun levensloop en prestaties respect op straat afdwingen en zich ontwikkeld hebben tot positieve rolmodellen. Dit geeft de mogelijkheid tot bewegen in bepaalde netwerken van wijken met straatcultuur. De Jeugdcoaches aanpak is daarmee een vorm van “specialistisch jongerenwerk”.²⁸

Zij werken met een school-werk-fit programma waarbij jongeren door middel van sport worden ondersteunt bij het op de rails krijgen van hun leven.

Resultaat

Een erkende methodiek die er voor zorgt dat minder jongeren afglijden richting de jonge aanwas gedrag en houding wordt beïnvloed, zodanig dat jongeren dit nieuwe gedrag ook laten zien als Jeugdcoaches niet in de buurt zijn. Deze aanpak moet uiteindelijk leiden tot een netwerk van sleutelfiguren, die op een positieve manier in verbinding staan met (jeugd-)professionals en bewoners.

Interventie 3.3 – Alleen Jij Bepaalt (AJB)

Het programma Alleen Jij Bepaalt Wie Je Bent is gericht op het verminderen van gedragsproblemen en het netwerk om een jongere heen. Daarnaast heeft AJB een positief effect op het pro-so-

²⁸ De Jong, J.D. (2022). *Jongerenwerk voor de ‘2%’*. Leiden: Hogeschool Leiden, Lectoraat Jeugdcriminaliteit

ciaal gedrag en hun omgang met autoriteit. Deelnemers worden minimaal twee jaar professioneel begeleid door hun rolmodel (de hoofdtrainer) en werken aan persoonlijke doelstellingen die zijn opgesteld. Door deze langdurige deelname krijgen de jongeren de tijd om te wennen aan de nieuwe sociale structuur om uiteindelijk te kunnen instromen binnen de vereniging in een regulier team. Mogelijke financiële drempels worden weggenomen. De trainers, materialen, tenues en het lidmaatschap worden volledig vergoed. Mede dankzij het Jeugdfonds Sport & Cultuur en Stichting Leergeld.

We onderzoeken de mogelijkheden om het programma AJB te implementeren binnen de bestaande preventieve en repressieve interventies die in Nijmegen al lopen (zie hiervoor bijlage 2). De ambitie is om te gaan werken met twee teams, van ongeveer 15 kinderen voor de eerste twee jaar.

De interventie AJB sluit naadloos aan bij de inzet van de Jeugdcoaches en hun school-werk-fit aanpak. De methodiek AJB zal versterkend werken op het reeds aangeboorde netwerk van sleutelfiguren en dit enkel verder uitbreiden en verstevigen. De Jeugdcoaches zijn primair ervaringsdeskundigen en met deze methodiek geven wij hen een bewezen interventie in handen die ook zal in bijdragen in de professionalisering van de Jeugdcoaches. Hiermee vergroten wij de armslag in het Nijmeegse met betrekking tot positieve rolmodellen.

Resultaat

De inzet van jeugdcoaches en de school-werk-fit aanpak wordt versterkt. Jonge aanwas krijgt een passende aanpak waardoor zij andere keuzen maken en niet verder doorgroeien in de ondermijnende criminaliteit.

Interventie 3.4 – (Jeugd-) boa's

In de wijkbriefings werken diverse partners vanuit welzijn, preventie en repressie samen aan de aanpak van jeugdoverlast en – criminaliteit. Deze samenwerking breiden we uit met het concept van de Jeugdboa's. De Jeugdboa's vormen een aanvulling op de bestaande inzet van Bureau Toezicht en Handhaving van de gemeente Nijmegen.²⁹ Deze boa's zijn gespecialiseerd in het in contact komen en blijven met jeugdigen en het monitoren van groepen, locaties en vormen van overlast en criminaliteit. Zij maken contact, spreken jongeren aan en verbaliseren waar nodig. Zij werken wijk overstijgend en kunnen informatie waar nodig delen in de wijkbriefings of andere overlegstructuren. Ook kunnen zij de ketenpartners ondersteunen bij monitoring, begeleiding en aanpak van (overlast door) jeugdigen. Met de inzet van Jeugdboa's verstevigen we de vroegsignalering in de wijken (wijkbriefings), verbeteren we de balans tussen preventie en repressieve interventies en vergroten we het zicht op de wijk overstijgende fluïde jeugdnetwerken.

Momenteel laat de gemeente Nijmegen een benchmark onderzoek uitvoeren naar Bureau Toezicht en Handhaving. Vooruitlopend op de uitkomsten hiervan is het voornemen om 2 fte Jeugdboa's te gaan inzetten - 1 boa voor Nijmegen Zuid (stadsdelen Lindenholt, Dukenburg, Midden en Zuid) en 1 boa voor Nijmegen Noord (stadsdelen Noord, Oost, Centrum, Nieuw West

²⁹ Op dit moment werkt Bureau Toezicht en Handhaving met twee taakaccenthouders Jeugd. Dit zijn boa's die naast hun reguliere inzet tijdens de diensten aandacht hebben voor jeugdoverlast. Het verschil met de Jeugdboa is dat deze volledig vrij wordt gemaakt voor de taak, en ook een speciale opleiding volgt op gebied van jeugd, jeugdoverlast en jeugdinterventies, naast de reguliere boa opleiding. De Jeugdboa is dus meer dan de taakaccenthouder gespecialiseerd opgeleid en zet volledig in op alle aspecten van het domein jeugd.

en Oud West). Deze boa's worden vanuit Bureau Toezicht en Handhaving volledig ingezet op het thema jeugd. Zij gaan participeren in de bestaande netwerken in de wijken (wijkbriefings en waar nodig Veiliger Wijkteams), alsmede bij de overleggen van het Zorg- en Veiligheidshuis waar jeugdgroepen, overlastlocaties of PGA's besproken worden. Verder onderhouden zij het netwerk in de wijken, trekken zij nauw op met partners uit de wijk zoals scholen, politie en jongerenwerkers, en bezoeken zij overlastlocaties. Zij hebben persoonsgericht impact, houden zicht op overlastlocaties, leggen verbindingen en onderhouden contacten met partners over jongeren en overlastlocaties, en zij participeren in de aanpak vanuit hun rollen, taken en verantwoordelijkheden.

Resultaat

Jonge aanwas wordt eerder gesignaleerd. Er is meer zicht op de wijk overstijgende fluïde jeugdnetswerken. Er is een verbinding tussen de preventieve en repressieve interventies.

Interventie 3.5 – Project Straatkracht

Voor het verminderen van het aantal jongeren dat deel gaat nemen in de ondermijnende criminaliteit of deel gaat uitmaken van georganiseerde criminaliteit zet Nijmegen in op Straatkracht. Dit is een intensieve variant van jeugdreclassering en wordt opgelegd door de jeugdstrafrechter in samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming. Het gaat om een kleine groep jongeren die zich begeven in anti-sociale netwerken waar geweld, wapens en agressie niet worden geschuwd. Deze aanpak is gericht op het ondersteunen van jongeren en weg bewegen van een criminele gewelddadige context naar een veilig sociaal leven. Deze aanpak is intensief vanwege de hoog veiligheidsrisico's en wordt samen gewerkt met passende rolmodellen.

Voor de Nijmeegse context zien wij hier mogelijkheden in het ondersteunen van de Jeugdcoaches die een betekenisrelatie opbouwen met jongeren die zeer gevoelig zijn voor de negatieve kanten van straatcultuur en die een hoog risico lopen om snel carrière te maken in de criminaliteit. Deze interventie kan ook worden ingezet voor doorgroeiers in programmalijn 4.

Resultaat

Jonge aanwas krijgt een passende aanpak waardoor zij andere keuzen maken en niet verder doorgroeien in de ondermijnende criminaliteit.

Interventie 3.6 – Bewustwording in de Wijk (Bureau Halt)

In het eerste kwartaal van 2023 is er in Nijmegen een bewustwordingscampagne gestart over de risico's van wapenbezit met de naam "Lives Not Knives". Hierbij is gebruik gemaakt van het netwerk van sleutelfiguren: Jongerenwerkers en Jeugdcoaches die een positie hebben in de Nijmeegse wijken. We hebben gemerkt dat de inzet van deze sleutelfiguren, met hun bereik in de wijk maar ook op social media, veel impact heeft op de jongeren die we willen bereiken. Hierbij is ook een HALT module ingezet op een zestal VO scholen, in samenwerking met de sleutelfiguren. Deze inzet van HALT, in combinatie met deze negen ambassadeurs en hun achterban (ook weer inzetbaar als sleutelfiguren) willen we verder gestalte geven. HALT heeft een uitgebreid voorstel gedaan voor inzet in de wijk (permanente aansluiting bij de 9 wijkbriefings), en inzet op het Basisonderwijs en Voortgezet (Speciaal) Onderwijs. De HALT interventie wordt dus primair ingezet als vroeg interventie en als aanvulling op de samenwerking tussen bestaande professionals in de wijk. Daarnaast wordt een programma samengesteld, op maat en in samenwerking met het netwerk van sleutelfiguren. De sleutelfiguren kunnen enerzijds helpen de bewustwording te voorzien van een juiste vertaalslag naar de risicojeugd, en zij kunnen de effecten van de bewustwording verstevigen.

Resultaat

Bewustwordingscampagnes worden ondersteund door de sleutelfiguren waarmee er draagvlak wordt gecreëerd en de juiste vertaalslag kan plaatsvinden naar de risicojeugd.

Interventie 3.7 - Geldezels³⁰

Als geldezel fungeren klinkt als een makkelijke manier om snel geld te verdienen: je bankpas/ bankrekening even uitlenen en daarvoor een vergoeding krijgen. Het is echter een strafbaar feit met als bijkomende consequentie dat het crimineel verkregen geld teruggevorderd kan worden bij de geldezel via een deurwaarder, ook al heeft de geldezel het geld nooit zelf gehad. Daarnaast kan de geldezel voor een periode van acht jaar geen bankrekening meer openen en geen lening of hypotheek afsluiten. Verder kan het fungeren als geldezel leiden tot verdere stappen op het criminele pad. Daarnaast zijn er de slachtoffers wier geld door bijvoorbeeld aan- en verkoopfraude is verdwenen en zijn geldezels een schakel in criminele netwerken om geld wit te wassen. De doelstelling bij deze interventie is om jongeren voor te lichten over de gevaren van geldezelen, first offenders (en hun ouders) direct aan te spreken om verdere doorgroei te voorkomen en bij veelplegers ook rekening te houden met geldezelproblematiek. De aanpak die we kiezen richt zich op vier thema's:

- samenwerking met partners zoals politie, OM, Veiligheidshuis, onderwijs, jongerenwerk e.d., inclusief een convenant voor gegevensuitwisseling
- algemene voorlichting offline en online, gericht op jongeren in de leeftijd van 12 tot 23
- first offender aanpak (een geldezel zonder criminele antecedenten er van doordringen dat deze misstap niet moet leiden tot verder crimineel gedrag, nagaan wat heeft geleid om als geldezel op te treden en die oorzaak proberen weg te nemen)
- veelpleger aanpak (een geldezel met criminele antecedenten die bijvoorbeeld in de persoons-gerichte aanpak wordt opgenomen).

Resultaten

Jongeren en ouders kennen de gevaren van geldezels. Jongeren kiezen ervoor zich niet als geldezel te laten inzetten. Jongeren die als geldezels fungeren worden naar een persoons-gerichte aanpak verwezen.

Interventie 3.8 – Project Hackright³¹

Hack_Right is een interventie die opgelegd kan worden aan jonge cyberdaders van 12 tot 23 jaar die voor de eerste keer een cyberdelict hebben gepleegd. Het doel is om te voorkomen dat jonge daders van een eerste cyberdelict opnieuw de fout in gaan, en dat zij hun digitale vaardigheden op een positieve en legale manier gaan inzetten. In overleg met de justitiële partners Halt en het OM brengen we deze interventie als mogelijkheid bij een strafrechtelijk traject extra onder de aandacht.

Resultaat

Cyberdaders krijgen in een strafrechtelijk traject vaker de interventie opgelegd. Effect op de lange termijn is minder recidive van jonge cyberdaders en een toename van jongeren die hun digitale kwaliteiten legaal inzetten.

³⁰ Gelet op de strafbare feiten bij deze problematiek is de interventie geplaatst onder programmalijn 3. De uitvoering wordt echter gedaan door de bij programmalijn 2 genoemde projectleider Jeugd en Cyber.

³¹ Idem.

Programmalijn 4 - Intensivering aanpak doorgroeiers

Binnen programmalijn 4 is samen met politie en openbaar ministerie een aanpak geformuleerd op de doelgroep doorgroeiers. Deze aanpak focust op opsporing en vervolging en op het versterken van een integrale persoonsgerichte aanpak.

Doelstellingen

Binnen programmalijn 4 staan vijf doelstellingen centraal. Om de doelstellingen te bereiken zijn 5 interventies geformuleerd.

1. Verminderen van het aantal doorgroeiers
2. Gericht opsporing en vervolging van doorgroeiers en (kopstukken van) criminele organisaties waar deze jongeren bij aansluiten
3. Voorkomen dat doorgroeiers jongeren ronselen voor criminele activiteiten
4. Versterken van de integrale persoonsgerichte aanpak voor doorgroeiers³² waarbij aandacht is voor nazorg en re-integratie voor deze doelgroep en het feit dat deze jongeren ook slachtoffers kunnen zijn
5. Zicht op de criminele geldstromen van doorgroeiers en het afpakken van crimineel vermogen van doorgroeiers en de criminele en ondermijnende organisaties waarin zij actief zijn

Interventie 4.1 - Informatiegestuurd werken door OM en politie

Er is structurele informatie nodig over (de impact van) criminele netwerken (met weerslag) in Nijmegen en het systeem waarin kwetsbare jongeren uit Nijmegen verkeren. Samen met de gemeente Nijmegen en de partners in de strafketen gaan we inzetten op het verkrijgen van een doorlopend en actueel informatie- en analysebeeld van de doelgroep, netwerken en aard en omvang van de problematiek. Dit sluit aan bij interventie 1.1.

Jongeren die zich schuldig maken aan ondermijnende delicten gaan onderdeel uitmaken van het criminele speelveld van de DRIO. We starten de verdiepende analyse met de DRIO op 10-15 jongeren. Deze richt zich in eerste instantie op jongeren die onderdeel zijn van twee problematische jeugdgroepen die in het centrum van Nijmegen ondermijnende delicten plegen en veelal woonachtig zijn in Nijmegen.

Informatiedeling zal met in acht neming van privacyregels dienen te gebeuren. Politie en OM gaan samen met de gemeentelijke partners in kaart brengen wat de (on) mogelijkheden rond gegevensdeling zijn.

Resultaat

Actueel informatie- en analysebeeld van aard en omvang van jeugd en ondermijnende criminaliteit en de factoren die we kunnen beïnvloeden. Op basis hiervan bepalen we op wie we elke interventies inzetten, hoe we strafrechtelijke opsporing in gaan zetten of het huidige aanbod van interventies afdoende is, maken we keuzes over eventuele uitbreiding van het aanbod aan interventies die aansluit bij de doelstellingen van de aanpak en de belangrijkste risico en beschermende factoren.

³² Mogelijk heeft dit ook effect op de doelgroep harde kern

Interventie 4.2 - Een andere focus op opsporen

Ondermijnende criminaliteit komt zelden aan het licht door een aangifte. OM en politie gaan het patroon van het richten op aangiftedelicten doorbreken door –op basis van het gevormde informatie- en analysebeeld- strafrechtelijke opsporing probleemgericht en projectmatig in te zetten. Zij richten zich daarbij niet alleen op “doorgroeiers” maar ook op (kopstukken binnen) criminele organisaties waarbij jongeren zich, al dan niet vrijwillig, aansluiten.

De toetsende rol van de officier van justitie van AP Oost-Nederland zal zich verplaatsten naar de voorkant van strafrechtelijke onderzoeken. Er worden vaste zaakofficieren van justitie en parketsecretarissen ingezet. Daarnaast wordt bij de politie een Senior Tactische Opsporing vrijgemaakt.

Resultaat

Door gerichte opsporing zal het effect bijdragen aan de veiligheid in kwetsbare wijken in Nijmegen.

Interventie 4.3 - Doorbreken van de financiële aantrekkingskracht van ondermijnende criminaliteit

De enorme sommen geld die met ondermijnende criminaliteit gepaard gaan, oefenen een grote aantrekkingskracht uit op jongeren. Politie en OM willen het zicht op en de aanpak van criminele geldstromen verbeteren. We beginnen met het versterken van de samenwerking tussen OM en de financiële analisten en de relatiemanager financiële ondermijning van de DRIO.

Samen met de gemeente willen we onderzoeken hoe rond jongeren met signalen van crimineel verworven vermogen de samenwerking met het RIEC versterkt kan worden.

Resultaat

Door beter beeld te krijgen op illegaal verkregen vermogen kan ook gericht worden afgepakt. Door gerichte opsporing zal het effect bijdragen aan de veiligheid in kwetsbare wijken in Nijmegen.

Interventie 4.4 - Een innovatieve persoonsgerichte aanpak voor doorgroeiers onder de paraplu van Zorg- en Veiligheidshuis

Preventie met Gezag geeft een positieve stimulans aan de samenwerking van partners die zich bezighouden met jongeren die ondermijnende delicten (dreigen te) plegen.

Als iedere organisatie voor zich aan de slag gaat met de aanpak van jongeren die dreigen af te glijden richting ondermijnende criminaliteit, komt er geen verandering in de aanpak. Met de huidige aanpak is het voor veel jongeren niet gelukt om misdaadcarrières te voorkomen of te doorbreken. We willen los van de verkokering in de aanpak richting maatwerk voor de individuele jongere. Samen met de gemeente Nijmegen en partners in de strafrechtketen willen we onder de paraplu van het Zorg- en Veiligheidshuis naar een innovatieve integrale persoonsgerichte aanpak, gericht op het bieden van perspectief (waarbij zorg- en hulpverlening outreachend zijn) en het stellen van grenzen. De

jongeren moeten realistische kansen krijgen, maar zonder dat er sprake is van vrijblijvendheid. Jongeren die ondanks de hen geboden kansen toch de fout in gaan worden gecorrigeerd en bestraft.

De persoon van de verdachte en (de dynamiek binnen) het systeem waarin een jongere verkeert, worden in de aanpak als uitgangspunt genomen. Crimineel gedrag is immers altijd gedrag van een persoon in de situatie en omgeving waar deze zich in bevindt.

Deze interventie is nauw verbonden aan de uitkomsten van programmalijn 1. De samenwerking op de jongere moet een meer intensieve vorm krijgen, waarbij een brede integrale analyse plaatsvindt en waarbij een gericht plan van aanpak wordt opgesteld door de partners (denk hierbij aan politie, OM, gemeente, Raad voor de Kinderbescherming, reclassering en mogelijke partners uit het preventieve en/of zorgdomein). Ook in dergelijke persoonsgerichte aanpakken wil het OM vaste zaakofficieren van justitie en parketsecretarissen inzetten. Politie zal zowel voor Nijmegen Noord als Nijmegen Zuid een projectleider PmG aanwijzen.³³ Met andere deelnemende partners wordt besproken of er mogelijkheden zijn om vaste deelnemers vanuit hun organisaties bij de aanpak te betrekken.³⁴

Tot slot is het bij deze interventie van belang te erkennen dat ook jongeren van buiten Nijmegen betrokken kunnen zijn bij strafbare feiten of ondermijnende criminaliteit in de stad. Indien een jongere uit een regiogemeente afkomstig is en betrokken is bij problematische jeugdnetwerken of criminaliteit, dan werken we samen met de gemeente van herkomst en ondersteunen wij hen met advies en een op maat gemaakt plan van aanpak.

Interventie 4.5 – Nazorg (ex-) gedetineerden

In 2022 heeft de gemeente Nijmegen gelden ontvangen van het Rijk in het kader van zowel het programma voor IPTA als voor RIO. Er is inmiddels een Team Nazorg (ex-) gedetineerden geformeerd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de doelgroep 18-27 en de doelgroep 27+. De doelgroep 18-27 omvat jaarlijks ongeveer 45 jongeren. Het doel van dit nazorg team is om alle burgers in detentie al te bezoeken om de problemen op de leefgebieden in kaart te brengen.³⁵ De eerste resultaten zijn veelbelovend. Ex-gedetineerden zijn eerder in beeld, waardoor ook eerder gewerkt kan worden aan de resocialisatie. Zoals onder andere het hebben van een geldig identiteitsbewijs en het vinden van passend werk of dagbesteding.

Momenteel wordt ook gewerkt aan een pilot door het ministerie van Justitie en Veiligheid gericht op de doelgroep 18-.

Resultaat

Nijmeegse jongeren die in detentie komen worden al tijdens detentie bezocht om de problemen op diverse leefgebieden vroegtijdig in beeld te krijgen. Hierdoor kan al tijdens detentie gewerkt worden aan gedegen re-integratie, het verbeteren van de persoonlijke omstandigheden en verwordt de kans op recidive verminderd.

³³ De projectleiders PMG vanuit de politie zullen breder worden ingezet dan alleen de interventies onder programmalijn 4

³⁴ Dit geldt ook voor Lokaal PGA

³⁵ Zie bijlage 2

4. Partners, rollen en verantwoordelijkheden

Samenwerking

Binnen de gemeente Nijmegen wordt op het gebied van jeugd al met een groot aantal partners uit het repressieve en het preventieve domein samengewerkt. Op die samenwerking zijn we erg trots, en daar investeren we de komende jaren blijvend in. Een goede samenwerking is essentieel voor het laten slagen van de aanpak Preventie met Gezag. Een deel van de partners zal rechtstreeks worden aangehaakt bij de projectgroep, anderen worden betrokken via pilots of deelprojecten. Binnen het uitvoeringsprogramma zal per programmalijn en soms per interventie bezien worden hoe dit het beste vormgegeven kan worden en welke mate van intensiteit nodig en gewenst is. Extra aandacht zullen we de komende periode besteden aan het betrekken van bewoners en ook jongeren zelf. Deze hebben op dit moment nog geen nadrukkelijke status of rol binnen de aanpak. Nijmegen heeft het wijkgericht werken en het doorlopend in dialoog zijn met de stad hoog in het vaandel staan. Deze uitgangspunten willen we ook terug laten komen binnen de aanpak.

Overzicht betrokken partijen

- Gemeente Nijmegen
 - Afdeling Veiligheid (incl. Regieteam, Doorbraakaanpak, Ondernijning en Jeugdcoaches)
 - Zorg- en Veiligheidshuis (incl. Nazorg)
 - Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
 - Afdeling Inkomen, Zorg en Leerrecht
 - Bureau Toezicht en Handhaving
- Openbaar Ministerie
- Politie
- Raad voor de Kinderbescherming
- Bureau Halt
- William Schrikker Jeugdbescherming en Jeugdreclassering (WSS)
- Jeugdbescherming Gelderland
- 2RO (Reclassering Nederland en SVG reclassering)
- Dienst Justitiële Inrichtingen
- Buurteams Jeugd en Gezin
- Bindkracht10
- FC SocialWork

5. Programmastructuur

Voor de aansturing en borging van Preventie met Gezag is een programmastructuur ingericht. Deze wordt hieronder nader toegelicht.

Bestuurlijk opdrachtgever

Binnen het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2022-2026 zijn de ambities vastgelegd ten aanzien van Jonge Aanwas in de criminaliteit (programmaliijn 6). Het College van B&W is bestuurlijk opdrachtgever voor het IVP. De uitvoering van het IVP is ambtelijke belegd bij de Afdeling Veiligheid (concern VJB), waarbij nadrukkelijk de samenwerking wordt opgezocht met andere beleidsterreinen. De ambtelijk opdrachtnemer voor Preventie met Gezag is de Bureau manager Zorgzame en Veilige Stad.

Projectleider Preventie met Gezag

Binnen de afdeling Veiligheid is een projectleider Preventie met Gezag aangesteld. De projectleider is eerste aanspreekpunt voor het thema Preventie met Gezag voor interne en externe partners alsmede voor het ministerie en de lokale bestuurders. De projectleider legt intern verantwoording af aan de bureau manager Zorgzame en Veilige Stad (onderdeel van de afdeling Veiligheid – concern VJB). De projectleider schakelt direct en regelmatig met de ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgevers. Tevens is de projectleider verantwoordelijk voor het vormgeven, monitoren en evalueren van het uitvoeringsprogramma Preventie met Gezag. De projectleider onderhoudt de samenwerking met alle bij PMG betrokken partners en richt hiervoor een passende overlegstructuur in.

Kernteam

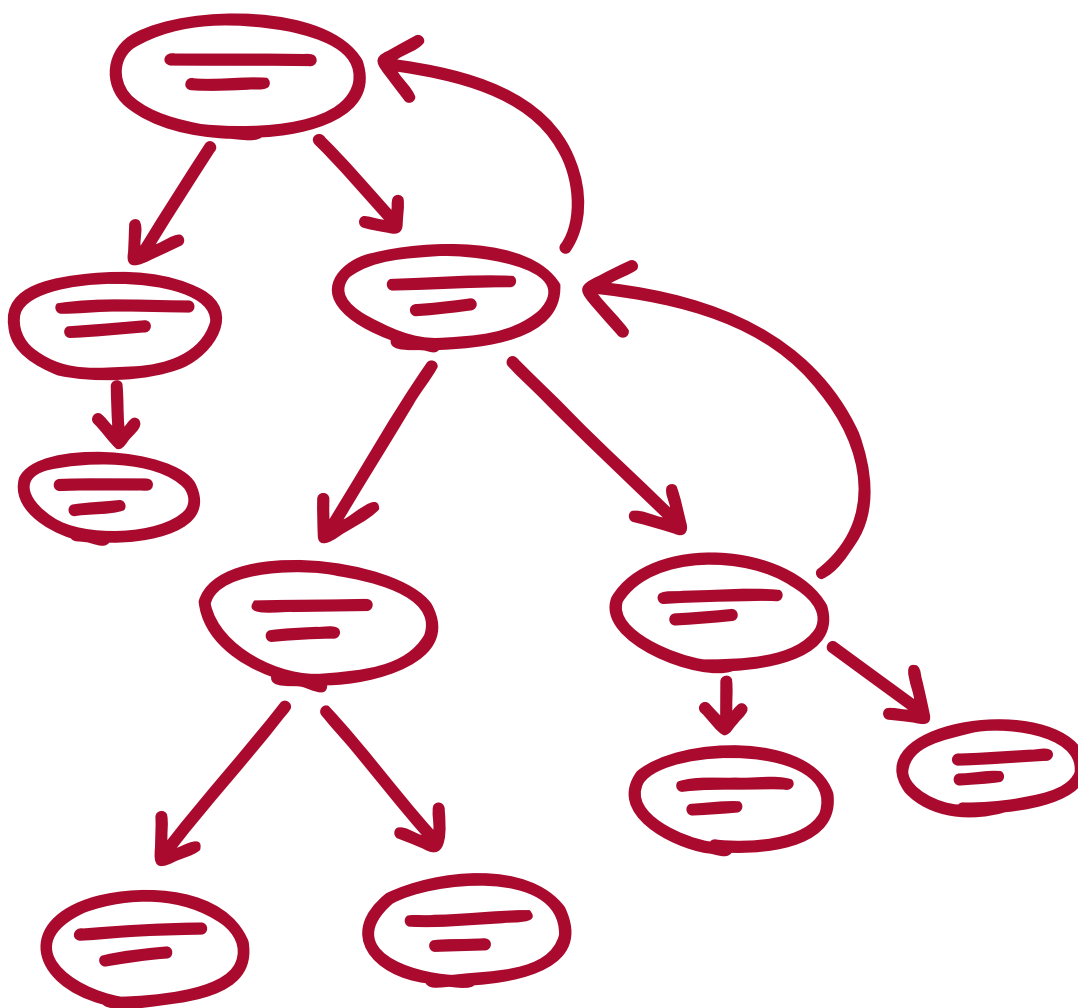
Het kernteam zoals deze is geformeerd in de voorbereidings- en analysefase voor de aanvraag van Preventie met Gezag³⁶ zal worden voortgezet. Daar waar nodig wordt het kernteam uitgebreid met andere deelnemende partners. Het kernteam bestaat uit vertegenwoordigers van betrokken partijen en van interne afdelingen van de gemeente. Zij dragen gezamenlijk zorg voor de uitvoering en monitoring van het uitvoeringsprogramma. Ook bereiden zij gezamenlijke bijeenkomsten en bestuurlijke overleggen voor. Daar waar nodig worden deelprojectleiders benoemd binnen het kernteam. Indien een deelproject niet kan worden begeleid door een kernteamlid, dan wordt een andere projectleider gezocht.

De projectleider overziet binnen het kernteam het geheel, informeert de leden van de projectgroep over ontwikkelingen, stemt voortgang af en stuurt bij waar nodig. De leden van de projectgroep zijn verantwoordelijk voor het sturen binnen de eigen organisaties op het behalen van de gestelde doelen, het verschaffen van voldoende inzicht op de voortgang hierop en het aanleveren van gegevens indien nodig. Zij fungeren in dat opzicht dus ook als deelprojectleider.

³⁶ Het kernteam bestaat uit vertegenwoordigers van politie en openbaar ministerie, en de gemeentelijke afdelingen Veiligheid, MO, en Zorg- en Veiligheidshuis.

Overige structuren

Daar waar mogelijk worden de bestaande overlegstructuren van het Zorg- en Veiligheidshuis benut voor het delen van informatie en het bespreken van voortgang en knelpunten rondom het project Preventie met Gezag. Voor het informeren van de bestuurlijke opdrachtgevers of individuele portefeuillehouders worden de bestaande portefeuillehoudersoverleggen, de gecombineerde portefeuillehoudersoverleggen en de structuren rondom het college en de raad gebruikt.

6. Leren, meten en monitoren

Het programma Preventie met Gezag is nadrukkelijk gericht op de lange termijn. Hoewel de eerste evaluatie gepland staat voor medio 2026, is het de ambitie van het Rijk om de middelen minimaal tien jaar lang te verstrekken. Er is daardoor ook meer ruimte om in te zetten op het ontwikkelen van een lerende aanpak. Aan PMG deelnemende gemeenten delen hun opgedane kennis en ervaring onderling. De ambitie van het Rijk is om alle gemeenten in Nederland op den duur te laten profiteren van de ontwikkelingen binnen PMG: *“Ook (kleinere) gebieden met urgente en specifieke problematiek hebben onze aandacht en daarom werken we aan een flexibele aanpak om ook daar gepaste ondersteuning te kunnen bieden. Uiteindelijk is ons streven dat alle gemeenten in Nederland profijt ervaren van Preventie met Gezag door middel van breed beschikbare kennis en ervaringen die worden verspreid via de lerende aanpak.”*³⁷

Leren

Deze flexibele en op ontwikkeling gerichte insteek maakt het mogelijk om te experimenteren, te ontwikkelen en in de komende jaren regelmatig bij te sturen wanneer de context daarom vraagt. In het eerste jaar wordt daarom aandacht besteed aan ‘de basis op orde’. Onderdeel van de basis op orde is het formuleren van een uitvoeringsprogramma. Hierin wordt nader vastgelegd via welke acties en onder welke condities de interventies worden uitgevoerd, en welke mijlpalen en doelstellingen moeten worden behaald. Daarnaast is een belangrijk onderdeel van programmalijn 1 het uitvoeren van verdiepend onderzoek naar de verschillende doelgroepen en fenomenen, en naar de ‘staat van de wijk’; hoe ziet dit eruit, wat valt op en wat is er nodig? Deze informatie wordt afgezet tegen de context van de bestaande elementen die een positieve bijdrage leveren aan wat er nodig is om de ambities te realiseren. Op basis van deze bredere analyse toetsen we of de voorgeselecteerde interventies en ambities nog bijgesteld moeten worden. Binnen het uitvoeringsprogramma worden de overige programmalijnen (2, 3 en 4) aangepast of geconcretiseerd waar nodig.

Monitoren

Binnen het kernteam wordt – als onderdeel van het uitvoeringsprogramma – een leer- en evaluatiecyclus ingericht waarmee periodiek wordt gereflecteerd op de ontwikkelingen en resultaten van de interventies. Dit gebeurt samen met de deelnemende partners van het kernteam. Op basis van de uitkomsten wordt bepaald of de interventies standaard moeten worden ingebed in een aanpak. Op die manier wordt de slagingskans van interventies verhoogd en daarmee het realiseren van de ambitie. Het inzetten op het lerend vermogen is daarom een van de uitgangspunten. Deze evaluatiemomenten dienen voor het tijdig bij kunnen sturen van de interventies en de doelstellingen, alsmede ten behoeve van het borgen en delen van succesvolle elementen van de aanpak met de regio en met de andere deelnemende gemeenten. Daarnaast zal binnen de leer- en evaluatiecyclus ook het lokaal bestuur en het ministerie geïnformeerd worden over de voortgang en ontwikkeling. Het is nadrukkelijk van belang dat bij de evaluaties ook

³⁷ Brief aan de Tweede Kamer (dd. 22 mei 2023) DG Ondermijning

de interne en externe partners worden betrokken. Hiermee wordt de samenwerking, alsmede de integraliteit van de interventies bewaakt.

Metten

Onderdeel van de monitoring en evaluatie is het ontwikkelen van het informatie gestuurd werken. Dit omvat zowel het versterken van de informatiepositie in de uitvoering (onder andere op basis van vooruitkijkende/voorspellende indicatoren) als monitoring van resultaten en effecten (terugkijkende indicatoren). De inrichting van het informatie gestuurd werken wordt onderdeel van het nog te formuleren uitvoeringsprogramma. Per interventie wordt een set indicatoren opgesteld waarmee resultaten en effecten kunnen worden gemeten. Daarnaast zetten we in op het verkrijgen van een basisset aan gegevens, die op dit moment nog niet volledig is en ook niet doorlopend gevuld wordt.

Risico's

Belangrijk binnen het systeem van leren, monitoren en meten is ook het erkennen van aanwezige risico's. Het belangrijkste risico voor de uitvoering van diverse programmalijnen is het onderwerp gegevensdeling. Het uitwisselen van informatie en gegevens tussen samenwerkingspartners en binnen de gemeentelijke afdelingen verdient intensieve aandacht. Indien de hiaten binnen de gegevensdeling niet afdoende kunnen worden opgelost kan het als gevolg hebben dat delen van het plan van aanpak niet volledig kunnen worden uitgevoerd. Hiertoe zien de partners ook een belangrijke samenwerking met het ministerie, zowel in het vergaderen en verspreiden van kennis over dit onderwerp alsmede in het oplossen van bestaande knelpunten ten aanzien van gegevensdeling, privacy en informatiedeling.

7. Financiën

In dit hoofdstuk is per programmalijn de begroting weergegeven uitgesplitst naar interventie. Per interventie zijn de begrote kosten ingedeeld naar kosten voor de gemeente, kosten die worden betaald aan externe uitvoerders, kosten die via een andere financieringsstroom van het Ministerie lopen (weergegeven in rood – zijnde GI's, ZVH en Jeugdboa's), en de begroting van politie en openbaar ministerie (weergegeven in blauw). De totalen zijn weergegeven per kolom (gemeente, externe/Ministerie en Justitie/Politie), en per totaal 2023-2026 per interventie.

De gemeente Nijmegen investeert vanuit **cofinanciering** in ambtelijke capaciteit. Hieronder verstaan wij de Regisseur Jeugd voor de briefings in de wijken, diverse beleidsadviseurs jeugd onderwijs / veiligheid voor het borgen van een integrale aanpak en het regisseren van de samenwerking denk aan het implementeren van het 7-stappenmodel en het coachen van de projectleider Preventie met Gezag.

Daarnaast lopen de begrotingen vanuit de **Politie** en het **Openbaar Ministerie (OM)** separaat en beiden hebben een eigen oplegger voor de aanvraag verzorgd met een nadere toelichting (zie bijlagen bij de aanvraag). De bedragen van de politie zijn in blauw weergegeven in de begroting. Voor de bedragen van het OM wordt verwezen naar de betreffende oplegger.

Voor de overige partners uit de justitieketen (**Raad voor de Kinderbescherming, 2RO en de Rechtspraak**) zijn nog geen middelen begroot in onderstaand overzicht. Afhankelijk van de uitkomsten uit de netwerkanalyse (programmalijn 1), wordt met deze partners bezien of zij naast de wettelijke taken extra inzet moeten plegen in de aanpak.

De kosten voor de **aanloophase** zijn weergegeven in de onderstaande tabel.

Kosten aanloophase 2023		
Functie	Reden	Totaal kosten
Projectleider Preventie met Gezag	Opstartfase plan van aanpak	55.000
Onderzoek DSP	Analyse/ procesbegeleiding	42.500
Communicatie adviseur	Redactie plan	3.000
Beleidsadviseur jeugd & onderwijs		49.000
Totaal		150.000

Programmalijn 1: Versterken van de basis voor een succesvolle aanpak

Interventie	Omschrijving	Prognose 2024			Prognose 2025			Prognose 2026			Totaal begroot Gemeente 2023-2026	Totaal begroot extern/ Min J&V 2023-2026	Totaal Begroot Justitie/ Politie 2023-2026
		Gemeente	Extern/ Min J&V	Justitie/ Politie	Gemeente	Extern/ Min J&V	Justitie/ Politie	Gemeente	Extern/ Min J&V	Justitie/ Politie			
1.1	Integrale en doorlopende (netwerk-) analyse		60.000			30.000			30.000			120.000	
	Inzet politie analysefase			30.500			55.500			55.500			141.500
1.2	Projectleider 1ft. pmg totale programma	110.000			110.000			110.000			330.000		
	Presentatie en Flyermateriaal		2.500			5.000			5.000			12.500	
	Overige kosten Juridisch/ privacy advies		5.000									5.000	
	subtotaal	110.000	67.500	30.500	110.000	35.000	55.500	110.000	35.000	55.500	330.000	137.500	141.500

Programmalijn 2: versterken (online) weerbaarheid jongeren en gezin

Interventie	Omschrijving	Prognose 2024			Prognose 2025			Prognose 2026			Totaal begroot Gemeente 2023-2026	Totaal begroot extern/ Min J&V 2023-2026	Totaal Begroot Justitie/ Politie 2023-2026
		Gemeente	Extern/ Min J&V	Justitie/ Politie	Gemeente	Extern/ Min J&V	Justitie/ Politie	Gemeente	Extern/ Min J&V	Justitie/ Politie			
2.1	Beleidsadviseur jeugd/ veiligheid/ onderwijs 1ft	98.500			98.500			98.500			295.500		
	Specialistisch jongerenwerk		250.000			207.700			207.700			665.400	
2.2	Proactieve wijkgerichte aanpak versterken (kansRIJK) Aanvullende inzet: 1ft WSS/ 1ft JBG		150.000			150.000			150.000			450.000	
2.3	Jeugd en Cyber Projectleider 0,5 ft.	49.000			49.000			49.000			147.000		
2.4	Inzet IPTA		35.433			106.300			106.300			248.033	
	subtotaal	147.500	285.433 150.000		147.500	314.000 150.000		147.500	314.000 150.000		442.500	913.433 450.000	

Programmalijn 3 eerder ingrijpen en corrigeren jonger aanwas

Interventie	Omschrijving	Prognose 2024			Prognose 2025			Prognose 2026			Totaal begroot Gemeente 2023-2026	Totaal begroot extern/ Min J&V 2023-2026	Totaal Begroot Justitie/ Politie 2023-2026
		Gemeente	Extern/ Min J&V	Justitie/ Politie	Gemeente	Extern/ Min J&V	Justitie/ Politie	Gemeente	Extern/ M in J&V	Justitie/ Politie			
3.1	Regisseur jeugd 1 ft.	98.500			98.500			98.500			295.500		
	Inzet bestuurlijke maatregelen	55.000			55.000			55.000			165.000		
3.2	Inzet Jeugdcoaches 2 ft.	150.000			150.000			150.000			450.000		
3.3	AJB inzet 2 teams 15 kinderen per jaar	0			0			0					
3.4	Inzet Jeugdboa's 2ft.		135.000			135.000			135.000			405.000	
3.5	Inzet Straatkracht 1ft WSG en JBG		150.000			150.000			150.000			450.000	
3.6	Inzet Bewustwording in de Wijk (Bureau Halt)		90.000			90.000			90.000			270.000	
3.7	Geldezels	Via 2.3			Via 2.3			Via 2.3			Via 2.3		
3.8	HackRight (strafrecht)	Via 2.3			Via 2.3			Via 2.3			Via 2.3		
	subtotaal	303.500	90.000 285.000		303.500	90.000 285.000		303.500	90.000 285.000		910.500	270.000 855.000	

Programmalijn 4 Intensiveren aanpak doorgroeiers													
Interventie	Omschrijving	Prognose 2024			Prognose 2025			Prognose 2026			Totaal begroot Gemeente 2023-2026	Totaal begroot extern/ Min J&V 2023-2026	Totaal Begroot Justitie/ Politie 2023-2026
		Gemeente	Extern/ Min J&V	Justitie/ Politie	Gemeente	Extern/ Min J&V	Justitie/ Politie	Gemeente	Extern/ M in J&V	Justitie/ Politie			
4.1	Informatie-gestuurd werken door OM en politie			132.000 politie TO			132.000 politie TO			132.000 politie TO			396.000
4.2	Een andere focus op opsporen			Zie brief OM			Zie brief OM			Zie brief OM			
4.3	Doorbreken van de financiële aantrekkingskracht van ondermijnende criminaliteit			Zie brief OM			Zie brief OM			Zie brief OM			
4.4	Complexe casuïstiek procesregisseur ZVH 1ft. En 0,25 ft. Analist		120.000			120.000			120.000			360.000	
4.5	Nazorg ex-gedetineerden		0			n.n.t.b.			n.n.t.b.			0	
	subtotaal		120.000	132.000		120.000	132.000		120.000	132.000		360.000	396.000

Totaal Programma Preventie met Gezag

Interventie	Omschrijving	Prognose 2024			Prognose 2025			Prognose 2026			Totaal begroot Gemeente 2023-2026	Totaal begroot extern/ Min J&V 2023-2026	Totaal Begroot Justitie/ Politie 2023-2026
		Gemeente	Extern/ Min J&V	Justitie/Politie	Gemeente	Extern/ Min J&V	Justitie/Politie	Gemeente	Extern/ Min J&V	Justitie/Politie			
1	Sub-totaal	110.000	67.500	30.500	110.000	35.000	55.500	110.000	35.000	55.500	330.000	137.500	141.500
2	Sub-totaal	147.500	285.433 150.000	0	147.500	314.000 150.000	0	147.500	314.000 150.000	0	442.500	913.433 450.000	0
3	Sub-totaal	303.500	90.000 285.000	0	303.500	90.000 285.000	0	303.500	90.000 285.000	0	910.500	270.000 855.000	0
4	Sub-totaal	0	0 120.000	132.000	0	0 120.000	132.000	0	0 120.000	132.000	0	0 360.000	396.000
	totaal	561.000	442.933 555.000	162.500	561.000	439.000 555.000	187.500	561.000	439.000 555.000	187.500	1.683.000 0	1.320.933 1.665.000	537.500
Totaal programma		1.003.933			1.000.000			1.000.000			3.003.933		537.500
verschil		-3.933			0			0					

Bijlage 1 - Uitgebreide probleemanalyse

Inleiding

In de probleemanalyse is onderzocht in hoeverre risicofactoren voor (ondermijnende) criminaliteit voorkomen in Nijmegen en of dit verschilt tussen stadsdelen. Risicofactoren zijn factoren die de kans vergroten dat jongeren in de criminaliteit terechtkomen. Daarnaast zijn er ook beschermende factoren die een buffer vormen tegen de invloed van risicofactoren. We hebben negentien (groeps-) interviews gehouden met 41 vertegenwoordigers van verschillende onderdelen van de gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM), Raad voor de Kinderbescherming Gelderland, Halt, William Schrikker Jeugdbescherming en Jeugdreclassering (WSS), Jeugdbescherming Gelderland, Buurtteams, Bindkracht10 (jongerenwerk) en FC SocialWork. Op basis van deze informatie is een analyse gemaakt van de problematiek in Nijmegen. In de interviews participeerden van elke ketenpartner respondenten vanuit het management en uitvoerende professionals. In de interviews is gevraagd naar het perspectief van de respondenten op de problematiek met betrekking tot de doelgroepen van Preventie met Gezag in Nijmegen, welke problemen zij zien in de praktijk en hun cijfers en op welke doelgroepen of fenomenen Preventie met Gezag zich moet richten.

Daarnaast zijn de beschikbare cijfers geanalyseerd over een set van risicofactoren die het ministerie van Justitie en Veiligheid gehanteerd heeft voor de selectie van de gemeenten voor Preventie met gezag: voortijdige schoolverlaters, sociaaleconomische status, ervaren overlast van jeugd en verloedering en criminaliteitscijfers, aangevuld met cijfers en informatie over risicofactoren uit de kennissynthese van de Boer et al (2022) over gezinssituatie. Hiervoor zijn cijfers van de gemeente Nijmegen en betrokken partners gebruikt. Het beeld op basis van cijfers en de interviews is vervolgens besproken in een focussessie met alle ketenpartners en op basis daarvan verder aangevuld. Deze probleemanalyse is gebaseerd op het perspectief van professionals en geeft nog geen compleet beeld. Dit beeld zal worden aangevuld en bijgesteld op basis van nadere analyse en versterking van de vroegsignalering in het kader van Preventie met Gezag.

Kenmerken Nijmegen

Bevolkingssamenstelling

In Nijmegen wonen in 2022 in totaal 179.232 inwoners, verdeeld over negen stadsdelen en 44 wijken. Nijmegen is qua inwoneraantal de 10de grootste gemeente van Nederland. Nijmegen ligt dicht bij de Duitse grens. De stad ligt grotendeels op de zuidelijke oever van de Waal. Eind jaren negentig volgde de uitbreiding naar het noorden: de overkant van de rivier. Vanaf eind jaren negentig is in het gebied rond de reeds bestaande dorpen Lent, Ressen en Oosterhout veel nieuwbouw gerealiseerd.

Ruim 37.800 inwoners zijn tussen de 10 en 24 jaar (zie tabel 1). Dit is ongeveer een vijfde van de bevolking. De meeste jongeren tussen de 10 en 24 jaar wonen in Nijmegen-Oost. Het grootste deel daarvan zijn studenten tussen de 20 en 24 jaar. Kijken we naar de andere leeftijdsgroepen, dan wonen de meeste 10 tot 14-jarigen in Noord en de meeste 15 tot 19-jarigen in Oost.

Afgezet tegen het aantal inwoners per stadsdeel is het percentage 10-14-jarigen het grootst in Noord (8%). Het percentage 15- tot 19-jarigen is in alle stadsdelen, met uitzondering van Centrum en Oud-West, 5% tot 6%. Het aandeel 20-24-jarigen van de bevolking is het grootst in Centrum en Oost (respectievelijk 28% en 18%). Een grote groep daarvan is student.

Tabel B1 Aantal inwoners en jongeren in Nijmegen per stadsdeel in 2022

Stadsdeel	Aantal inwoners	10-14 jaar	%	15-19 jaar	%	20-24 jaar	%	Totaal 10-24 jaar	%
Noord	22.312	1.730	8%	1.433	6%	734	3%	3.897	17%
Centrum	11.858	99	1%	455	4%	3.266	28%	3.820	32%
Oost	33.978	1.115	3%	1.800	5%	6.179	18%	9.094	27%
Oud-West	15.125	558	4%	654	4%	1.660	11%	2.872	19%
Nieuw-West	17.121	702	4%	946	6%	1.811	11%	3.459	20%
Midden	18.796	840	4%	916	5%	2.209	12%	3.965	21%
Zuid	23.293	1.038	4%	1.302	6%	2.108	9%	4.448	19%
Dukenburg	22.076	1.151	5%	1.178	5%	1.289	6%	3.618	16%
Lindenholt	14.673	853	6%	860	6%	952	6%	2.665	18%
Totaal Nijmegen	179.232	8.086	5%	9.544	5%	20.208	11%	37.838	21%

Bron: gemeente Nijmegen, 2022

Risicofactoren

In tabel 2 staat een set van risicofactoren voor (ondermijnende) criminaliteit die door het ministerie van JenV worden gebruikt en aangevuld met risicofactoren in het gezin voor Nijmegen en de stadsdelen weergegeven. Groen betekent dat het stadsdeel positief scoort op die factoren ten opzichte van het gemiddelde van Nijmegen. Rood betekent dat het stadsdeel negatiever scoort dan gemiddeld en wit is vergelijkbaar met het gemiddelde van Nijmegen.

Tabel B2 Onderzochte Risicofactoren voor jonge aanwas: vergelijking stadsdelen met gemiddelde Nijmegen³⁸

Indicator	Bron	jaar	Neder-land	Nijmegen	Noord	Centrum	Oost	Oud-West	Nieuw-West	Midden	Zuid	Duken-burg	Linden-holt
Leefbaarheid ³⁹	Leefbarometer	2020	4,19	4,06	4,25	4,06	4,21	4,01	4,01	4,13	4	3,89	3,95
SES-WOA score ⁴⁰	CBS	2019	0	-0,19	0,33	-0,31	-0,16	-0,27	-0,28	-0,13	-0,3	-0,33	-0,1
% jongeren 0-23 jaar met jeugdhulp ⁴¹	CBS	2020	10%	8%	9%	3%	4%	7%	8%	6%	7%	10%	10%
% kwetsbare huishoudens ⁴²	Sociaal statistisch bestand	2021	⁴³	4%	2%	2%	2%	6%	6%	4%	6%	7%	5%
% voortijdig schoolverlaters ⁴⁴	KIS Wijkmonitor	2020	2%	3%	1%	4%	3%	3%	3%	1%	4%	4%	4%
Meldingen overlast per 10.000 inw. ⁴⁵	Politie	2022	262	402	148	1.888	292	392	403	301	273	278	312
% Meldingen jeugdoverlast van de meldingen overlast ⁴⁶	Politie	2021	23%	16%	47%	13%	14%	11%	15%	13%	15%	23%	22%
Aantal meldingen jeugdoverlast per 100 jongeren tussen 10 en 24 jaar ⁴⁷	CBS	2022	nb	2,4	2,6	4,2	1,5	1	2	1,5	1,2	3,2	6,2
Risicoscore jonge aanwas drugs-criminaliteit ⁴⁸	Zicht op ondermijning	2018	0,16	0,15	0,14	0,14	0,13	0,16	0,16	0,14	0,16	0,18	0,18

38 De cijfers zijn ontleend aan het dashboard www.zichtopwijken.nl en gemeentelijk dashboard <https://public.tableau.com/app/profile/gemeentenijmegen/viz/Gebiedsverschillen/Begin>.

39 De onderverdeling van de scores luidt als volgt: zeer onvoldoende ($\leq 3,67$), ruim onvoldoende (3,67 - 3,74), onvoldoende (3,74 - 3,81), zwak (3,81 - 3,93), voldoende (3,93 - 3,99), ruim voldoende (3,99 - 4,11), goed (4,11 - 4,19), zeer goed (4,19 - 4,27) en uitstekend (4,27).

40 De score is gebaseerd op gegevens over welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktaandeel. Bij een hogere score zijn de inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk.

41 Percentage van personen tussen 0 en 23 jaar die op enig moment in de verslagperiode gebruik gemaakt hebben van jeugdhulp, jeugdbescherming of jeugdreclassering. <https://public.tableau.com/app/profile/gemeentenijmegen/viz/Gebiedsverschillen/Begin>.

42 Minstens 5 klantregelingen voor ondersteuning van huishoudens op het gebied van werk, inkomen, zorg en jeugd in het jaar voorafgaand aan peilmoment 1-1-2021.

43 Lokale cijfers geen cijfer voor Nederland bekend.

44 Percentage voortijdig schoolverlaters op het totaal aantal leerlingen.

45 Totaal registraties overlast bij de politie.

46 Percentage meldingen overlast bij de politie waarbij wordt geklaagd over jeugd, bijvoorbeeld: hangjeugd, geluidsoverlast door jeugd.

47 Aantal meldingen jeugdoverlast bij politie op basis van dashboard overlast in de buurt in 2022 afgezet tegen het aantal jongeren tussen 10 en 24 jaar op peildatum 1 januari 2022).

48 Jongeren die volgens het risicomodel van Zicht op Ondermijning worden aangewezen als potentiële jonge drugsverdachten www.zichtopondermijning.nl.

Leefbaarheid en verloedering

Uit de leefbaarometer.nl blijkt dat Nijmegen een aantrekkelijk woonklimaat heeft. Er zijn weliswaar verschillen tussen gebieden, maar ook in de relatief zwakkere stadsdelen (Dukenburg en Lindenholt) is het woon- en leefklimaat voldoende. Wel zijn er verschillen tussen wijken in de samenstelling van de woningvoorraad, het imago van het gebied en het sociale klimaat. Dit uit zich in concentraties van maatschappelijk sterke huishoudens of juist minder sterke huishoudens in bepaalde wijken en in bepaalde clusters van groepen zoals studenten en gezinnen met kinderen.

Sociaaleconomische status

Er zijn duidelijke verschillen in sociaaleconomische status tussen de verschillende stadsdelen. De SES-WOA score is gebaseerd op gegevens over welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktdeelname. Bij een hogere score zijn de inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk. De SES-WOA score heeft een indicatie van de gemiddelde sociaaleconomische status in een stadsdeel.

Jeugdhulp en jeugdbescherming en kwetsbare huishoudens

In 2020 ontving 8% van de Nijmeegse jongeren tussen 0 tot 23 jaar enige vorm van jeugdhulp, jeugdbescherming of jeugdreclassering (bron: dashboard sociaal domein van de gemeente Nijmegen).

Op basis van de voor de probleemanalyse aangeleverde cijfers door Jeugdbescherming Gelderland en WSS zien we een toename van het aantal jongeren met jeugdreclassering in Nijmegen tussen 2020 en 2022 bij de WSS. Bij de Jeugdbescherming Gelderland zien we een afname tussen 2021 en 2022. Op peildatum 31-12-2022 hebben 43 Nijmeegse jongeren een lopende jeugdreclasseringsmaatregel (vrijwillig en gedwongen) bij WSS en Jeugdbescherming Gelderland.

Het aantal kwetsbare huishoudens in Nijmegen is gemiddeld 4%. De gemeente gebruikt op haar dashboard als indicator voor kwetsbare huishoudens “huishoudens met minstens vijf klantregelingen voor ondersteuning van huishoudens op het gebied van werk, inkomen, zorg en jeugd in een jaar”. Dit zijn dus huishoudens die gebruik maken van verschillende vormen van ondersteuning.

Schoolverzuim en voortijdig schoolverlaters

Schoolverzuim is vaak een van de eerste signalen dat het niet goed gaat met jongeren. Jongeren zonder dagbesteding (school of baan) lopen meer risico om in de criminaliteit te worden getrokken. Het percentage voortijdig schoolverlaters in Nijmegen is in 2021-2022 2,29% en ligt daarmee iets lager dan het Nederlands gemiddelde van 2,34%. In het schooljaar 2022-2023 zijn 1.143 meldingen van schoolverzuim gedaan. Dit is een toename van bijna 25% ten opzichte van het schooljaar 2021-2022 (922 meldingen) en weer bijna op gelijk aan het aantal meldingen voor de coronaperiode. Schoolverzuimproblematiek doet zich voor op alle schoolniveaus. Uit de cijfers van Leerrecht blijkt dit ook. In alle schooltypes zien we een toename van meldingen schoolverzuim in de afgelopen jaren. Ook het veelvuldig van school wisselen is een indicator dat het niet goed gaat met jongeren. In het kader van deze probleemanalyse zijn hier nog geen cijfers over meegenomen.

Meldingen overlast

Het aantal meldingen jeugdoverlast bij de politie verschilt sterk tussen de verschillende stadsdelen. Naar verhouding ligt het percentage meldingen jeugdoverlast ten opzichte van het aantal overlastmeldingen in Nijmegen lager dan het landelijk gemiddelde.

Kenmerken stadsdelen

De stadsdelen hebben hun eigen kenmerken. De beschrijving hieronder is gebaseerd op:

- de bevolkingscijfers en woningmarktcijfers van de gemeente Nijmegen met peildatum 1 januari 2022
- de set van risicofactoren voor (ondermijnende) criminaliteit die door het ministerie van JenV wordt gebruikt
- aangevuld met risicofactoren in het gezin voor Nijmegen en de stadsdelen weergegeven.

Nijmegen Noord is het jongste stadsdeel en ligt boven de Waal. Het omvat de wijken Lent, Oosterhout en Ressen. Het stadsdeel is de afgelopen jaren aanzienlijk gegroeid. De bevolkings-samenstelling is divers, maar bestaat voor het grootste deel uit tweeoudergezinnen (45%) en tweepersoonshuishoudens (26%).

Het totale aantal woningen in dit stadsdeel is 8.842. Het grootste deel van de woningen zijn koopwoningen (63%), gevolgd door corporatiehuur (23%). Met 83% is het grootste deel van de woningen laagbouw. De gemiddelde woning heeft een WOZ-waarde van € 373.000. Er zijn naar verhouding minder corporatiewoningen, en huizen hebben een hogere WOZ-waarde in vergelijking met het gemiddelde van Nijmegen. Inwoners van Nijmegen-Noord geven dit stadsdeel een gemiddeld rapportcijfer van 7,8.

Nijmegen-Noord scoort positiever op de meeste risicofactoren dan gemiddeld in Nijmegen en Nederland. Het woon- en leefklimaat is zeer goed, de SES-WOA score ligt ruim boven het gemiddelde, er zijn minder kwetsbare huishoudens en voortijdige schoolverlaters. Het aantal meldingen overlast is lager dan gemiddeld, maar wel valt op dat naar verhouding veel meer van deze meldingen jeugdoverlast betreffen. De respondenten van politie noemen de Lentse plas als locatie waar veel jongeren uit verschillende wijken bij elkaar komen.

Noord wordt bijvoorbeeld door meerdere jeugd- en gezinsprofessionals genoemd als het stadsdeel waar zij een toename van risicojeugd zien en verwachten in de toekomst, terwijl dit stadsdeel niet bovengemiddeld slecht scoort in de cijfers. De redenen voor deze zorgen zijn divers. Er wonen veel jongeren tussen de 10 en 14 jaar, het percentage jongeren dat gebruik maakt van jeugdhulp is hoger dan gemiddeld in Nijmegen en tijdens corona viel in deze wijk de psychische problematiek op bij jongeren. De hypothese van de jeugdprofessionals is dat op grond van deze redenen jongeren minder weerbaar zijn, waardoor zij mogelijk ook te verleiden zijn tot klussen voor criminele ondermijnende netwerken. In hoeverre de hypothese klopt moet nader worden onderzocht. Dit geldt ook voor het percentage jeugdhulp gebruikers. Het feit dat jongeren gebruik maken van jeugdhulp wil niet zonder meer zeggen dat zij ook een verhoogd risico lopen om in de ondermijnende criminaliteit terecht te komen. Het ontvangen van hulp kan immers ook afglijden richting de criminaliteit voorkomen. Jeugdhulp is dan juist een beschermende factor.

Het **stadsdeel Centrum** is het historische stadscentrum van Nijmegen en is opgedeeld in de Benedenstad en het Stadscentrum. Centrum is het stadsdeel met het minste aantal inwoners, namelijk 11.858. Dit is de afgelopen vier jaar constant gebleven. Er zijn veel historische gebouwen,

winkels, restaurants en culturele voorzieningen. Het stadsdeel heeft een gevarieerde woningvoorraad met zowel historische panden als moderne appartementen. De bevolking is divers en er zijn veel studenten vanwege de nabijheid van de Radboud Universiteit en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN).

Het percentage jongeren (10-24) is in dit stadsdeel, met 32%, het hoogste van alle stadsdelen. Het grootste deel van de inwoners in het Centrum zijn echter de twintigers (20-29). Deze laatste groep omvat 52% van de inwoners. Het grootste deel van de huishoudens is een eenpersoonshuishouden (57%), gevolgd door kamerbewoners en tweepersoonshuishoudens (beiden 33%). Het totale aantal woningen is 5.745. Hiervan is het grootste deel particuliere huur (40%), gevolgd door corporatiehuur (29%) en koopwoningen (28%). In dit stadsdeel is het grootste deel van de woningen hoogbouw (89%). De gemiddelde WOZ-waarde is € 266.000. Inwoners geven dit stadsdeel een gemiddeld rapportcijfer van 7,3.

In stadsdeel Centrum is de score voor sociaal economische status en voortijdige schoolverlaters hoger dan gemiddeld in Nijmegen in Nederland. Daarnaast valt het hoge aantal meldingen bij de politie van overlast en meer specifiek jeugdoverlast op. Volgens de geïnterviewde professionals betekent dit niet dat de jongeren die de overlast plegen in centrum daar ook wonen. Ook zien ze dat door inzet op problematische jeugdgroepen in het centrum, de overlast zich verplaatst naar andere delen van de stad. Als voorbeeld wordt genoemd een aantal jongeren dat naar aanleiding van overlast in het centrum van de burgemeester een gedragsaanwijzing heeft gekregen. Deze jongens wonen niet in het centrum en veroorzaken dan vervolgens overlast in hun eigen wijk of ergens anders. In de interviews met jeugdcoaches, jongerenwerk en politie is als specifiek gebied Plein 44 genoemd. Er zit veel horeca in dit gebied. In de interviews is ook aangegeven dat met betrekking tot de jeugdoverlast in het centrum een groep jongeren uit het AZC overlast veroorzaakt.

Nijmegen-Oost bestaat uit acht wijken: Altrade, Bottendaal, Galgenveld, Groenewoud, Hengstdal, Hunnerberg, Kwakkenberg en Ooyse Schependom. Oost is met een totaal aantal inwoners van 33.978 het stadsdeel met de meeste inwoners en de meeste jongeren. Het inwoneraantal is de afgelopen vier jaar licht afgenomen. Het percentage jongeren (10-24) in Oost is 27%. De samenstelling van de bevolking is divers met gezinnen, jonge professionals en studenten. Het grootste deel van de huishoudens is een eenpersoonshuishouden (47%), gevolgd door tweepersoonshuishoudens (31%) en kamerbewoners (22%).

Het totale aantal woningen in Oost is 15.061. Het grootste deel hiervan is een koopwoning (50%), gevolgd door corporatiehuur (33%) en particuliere huur (16%). Er is meer hoogbouw (59%) dan laagbouw (41%). De gemiddelde WOZ-waarde is € 343.000. Inwoners van Nijmegen-Oost geven dit stadsdeel een gemiddeld rapportcijfer van 8,1.

Voor sommige risicofactoren scoort stadsdeel Oost gemiddeld en voor andere hogere dan gemiddeld in Nijmegen.

Het stadsdeel **Nijmegen-Oud-West** omvat de wijken Biezen en Wolfskuil en heeft een inwoneraantal van 15.125. De bevolkingsgroei in dit stadsdeel is de laatste jaren stabiel. Het percentage jongeren (10-24) is 19%. Het grootste deel van de huishoudens is, met 44%, een eenpersoonshuishouden, gevolgd door tweepersoonshuishoudens (29%), tweeoudergezinnen (16%), kamerbewoners (11%) en eenoudergezinnen (9%).

Het totale aantal woningen in Oud-West is 7.449, waarvan het grootste deel verhuurd wordt door een corporatie (48%). Dit wordt gevolgd door koopwoningen (35%) en particuliere huurwoningen

(16%). De gemiddelde WOZ-waarde is € 281.000. Inwoners van Nijmegen-Oud-West geven dit stadsdeel een gemiddeld rapportcijfer van 7,5.

De SES-WOA score is lager dan gemiddeld in Nijmegen en ook komen er meer kwetsbare huishoudens voor. Naar verhouding zijn er minder meldingen jeugdoverlast. Wolfskuil wordt door de geïnterviewde professionals uit het sociaal domein en de politie genoemd als een wijk met veel risicofactoren.

Nijmegen-Nieuw-West heeft vier wijken, namelijk Hees, Heseveld, Neerbosch-Oost en Haven- en Industrierrein. Het totale inwoneraantal is 17.121 en dit is over de afgelopen jaren nagenoeg stabiel gebleven. Het percentage jongeren (10-24) is 20%. Het grootste deel van de huishoudens is een eenpersoonshuishouden (45%), gevolgd door tweepersoonshuishoudens (27%), tweeoudergezinnen (19%), eenoudergezinnen (7%) en kamerbewoners (7%).

Het totale aantal woningen in Nieuw-West is 8.206. Het percentage koopwoningen (42%) is ongeveer gelijk aan het percentage corporatiewoningen (41%). De overige 15% is particuliere huur. Er is ongeveer even veel hoog- als laagbouw en de gemiddelde WOZ-waarde is € 230.000. Inwoners van Nijmegen-Nieuw-West geven dit stadsdeel een gemiddeld rapportcijfer van 7,3.

Meerdere professionals uit het sociaal domein en van de politie noemen Neerbosch-Oost een wijk met veel risicofactoren. Dit is niet zichtbaar in de cijfers op het niveau van het stadsdeel. Er zijn naar verhouding meer kwetsbare huishoudens en de SES-WOA score is lager dan gemiddeld, maar voor alle andere risicofactoren wijkt dit stadsdeel niet af van het gemiddelde in Nijmegen.

Nijmegen-Midden heeft vijf wijken: Goffert, Hazenkamp, Heijendaal, Nije Veld en St. Anna. Het totale inwoneraantal is 18.796. Dit aantal is de afgelopen jaren stabiel gebleven. Het percentage jongeren (10-24) in dit stadsdeel is 21%. Het grootste deel van de huishoudens bestaat uit eenpersoonshuishoudens (45%), gevolgd door tweepersoonshuishoudens (28%), tweeoudergezinnen (21%), kamerbewoners (8%) en eenoudergezinnen (6%).

Het totale aantal woningen in Midden is 9.202. Er is een mix van nieuwbouw en oude woningen. Het grootste deel van de woningen is een koopwoning (45%), gevolgd door corporatiehuur (40%) en particuliere huur (14%). Met 53% is er meer laagbouw dan hoogbouw (47%). De gemiddelde WOZ-waarde is € 272.000. Inwoners van Nijmegen-Midden geven dit stadsdeel een gemiddeld rapportcijfer van 7,7. Stadsdeel Midden scoort op de meeste risicofactoren positiever dan het Nijmeegse gemiddelde.

Nijmegen-Zuid heeft vier wijken: Brakkenstein, Grootstal, Hatert en Hatertse Hei. Het totale inwoneraantal is 23.293. Dit aantal is de afgelopen vier jaar licht gedaald. Het percentage jongeren (10-24) is 19%. Het grootste deel van de huishoudens bestaat uit eenpersoonshuishoudens (46%), gevolgd door tweepersoonshuishoudens (27%), tweeoudergezinnen (17%), eenoudergezinnen (9%) en kamerbewoners (7%).

Het totale aantal woningen is 11.610 in dit stadsdeel. Daarvan is het grootste deel corporatiehuur (52%), gevolgd door koopwoningen (37%) en particuliere huur (11%). Er is meer laagbouw (60%) dan hoogbouw (40%). De gemiddelde WOZ-waarde is € 247.000. Inwoners van Nijmegen-Zuid geven dit stadsdeel een gemiddeld rapportcijfer van 7,3. De SES-WOA score en het percentage kwetsbare huishoudens is hoger in Nijmegen-Zuid dan gemiddeld in de gemeente. Ook waren er in 2020 naar verhouding meer voortijdige schoolverlaters.

De wijk Hatert wordt door meerdere professionals in de wijk zowel in het sociaal domein als veiligheid genoemd als een van de wijken met veel risicofactoren.

Dukenburg heeft negen wijken: Aldenhof, Lankforst, Malvert, Meijhorst, Staddijk, Tolhuis, Vogelzang, Weezenhof en Zwanenveld. Het totale inwoneraantal is 22.076. Dit aantal is de laatste jaren stabiel gebleven. Het percentage jongeren (10-24) is 16%. Het grootste deel van de huishoudens bestaat uit eenpersoonshuishoudens (43%), gevolgd door tweepersoonshuishoudens (26%), tweeoudergezinnen (20%), eenoudergezinnen (10%) en kamerbewoners (2%).

Het totale aantal woningen in Dukenburg is 10.803. Het grootste deel wordt verhuurd door corporaties (48,9%), gevolgd door koopwoningen (38%) en particuliere huur (13%). Er is meer laagbouw (58%) dan hoogbouw (42%). De gemiddelde WOZ-waarde in dit stadsdeel is € 208.000. In Dukenburg is een groot winkelcentrum. Inwoners van Dukenburg geven dit stadsdeel een gemiddeld rapportcijfer van 7,2.

Het stadsdeel Dukenburg scoort op bijna alle risicofactoren hoger dan gemiddeld in Nijmegen en Nederland. Ook in de interviews met professionals uit het sociaal domein en veiligheid wordt dit stadsdeel genoemd als een van de stadsdelen met veel risicofactoren. Dukenburg scoort qua woon- en leefklimaat lager dan gemiddeld in Nijmegen, maar nog steeds voldoende. Het aantal meldingen overlast is lager dan gemiddeld in Nijmegen en dan in de overige stadsdelen. De verhouding overlast meldingen jeugd ligt wel hoger. Zoals eerder gezegd is het beeld bij professionals dat jongeren niet in hun eigen wijk blijven en dat jeugdoverlast in het centrum ook wordt gepleegd door jongeren uit andere stadsdelen.

Lindenholt heeft zeven wijken: 't Acker, De Kamp, 't Broek, Kerkenbos, Westkanaaldijk, Neerbosch-West en Bijsterhuizen. Het totale inwoneraantal in dit stadsdeel is 14.673. Dit aantal is heel licht gedaald in de afgelopen vier jaar. Het percentage jongeren (10-24) is 18%. Het grootste deel van de huishoudens bestaat uit eenpersoonshuishoudens (30%), gevolgd door tweepersoonshuishoudens (30%), tweeoudergezinnen (29%), eenoudergezinnen (10%) en kamerbewoners (2%).

Het totaal aantal woningen in Lindenholt is 6.371. Het grootste deel zijn koopwoningen (60%), gevolgd door corporatiehuur (32%) en particuliere huur (7%). Het grootste deel van de woningen is laagbouw (81%), gevolgd door hoogbouw (19%). De gemiddelde WOZ-waarde is € 233.000. Inwoners van Lindenholt geven dit stadsdeel een gemiddeld rapportcijfer van 7,1. Lindenholt scoort op de meeste risicofactoren negatiever dan gemiddeld in Nijmegen. Ook de respondenten uit het sociaal domein en veiligheid noemen Lindenholt als een stadsdeel met veel risicofactoren.

Samengevat

De stadsdelen Dukenburg en Lindenholt scoren op bijna alle risicofactoren lager, dat wil zeggen negatiever dan het Nijmeegse gemiddelde. Op basis van de cijfers op het niveau van wijken en de interviews is bekend dat er binnen de stadsdelen verschillen zijn tussen de wijken. Door zowel professionals uit het sociaal domein als door de politie worden de volgende stadsdelen en wijken met meer risicofactoren genoemd: de stadsdelen Dukenburg en Lindenholt en de wijken Hartert, Neerbosch-Oost, Wolfskuil. Daar is volgens de geïnterviewde jeugd- en gezinsprofessionals sprake van veel multiproblematiek. Dit betekent echter niet dat alle jongeren in deze wijken die opgroeien in situaties met multi-problematiek ook de criminaliteit in gaan. Daarnaast zien zij ook in andere wijken jongeren die hier risico voor lopen. Daarnaast blijven jongeren niet binnen hun eigen wijk. Ze komen samen in andere wijken en stadsdelen en plegen in verschillende stadsdelen delicten (zie verder bij jeugdcriminaliteitscijfers).

Uit de interviews komt naar voren dat er duidelijk verschillen zijn tussen wijken en stadsdelen, maar dat er voor gewaakt moet worden om niet alleen in te zetten op de wijken waar als vanouds

op wordt ingezet. Dit werkt niet alleen stigmatiserend, maar hierdoor worden volgens professionals ook risicojongeren gemist in stadsdelen waar in de cijfers (die vooral betrekking hebben op 2019-2021) over de risicofactoren nog niet zo hoog zijn.

Jeugdcriminaliteitscijfers

De politiedata over het aantal verdachten (art 8 Wpg) uit BVH en instroomcijfers bij het arrondissement van het OM over het aantal jonge verdachten uit Nijmegen geven een indicatief beeld van het aantal jongeren en jongvolwassenen dat zich schuldig maakt aan criminaliteit in Nijmegen. Op basis van de politiecijfers hebben we ook een beeld in welke stadsdelen deze verdachten wonen. Niet alle criminaliteit is ondermijnende criminaliteit. We zoomen vooral in op het aantal geregistreerde verdachten van drugsbezit, drugshandel⁴⁹, vervaardigen van drugs, ernstig geweld⁵⁰, HIC⁵¹ (exclusief ernstig geweld, online fraude en wapenbezit). Cijfers over de pleegplaats geven inzicht in welke stadsdelen de meeste delicten worden gepleegd. Dit gaat dan niet alleen om Nijmeegse verdachten, maar ook om personen van buiten Nijmegen.

Cijfers op basis van woonplaats

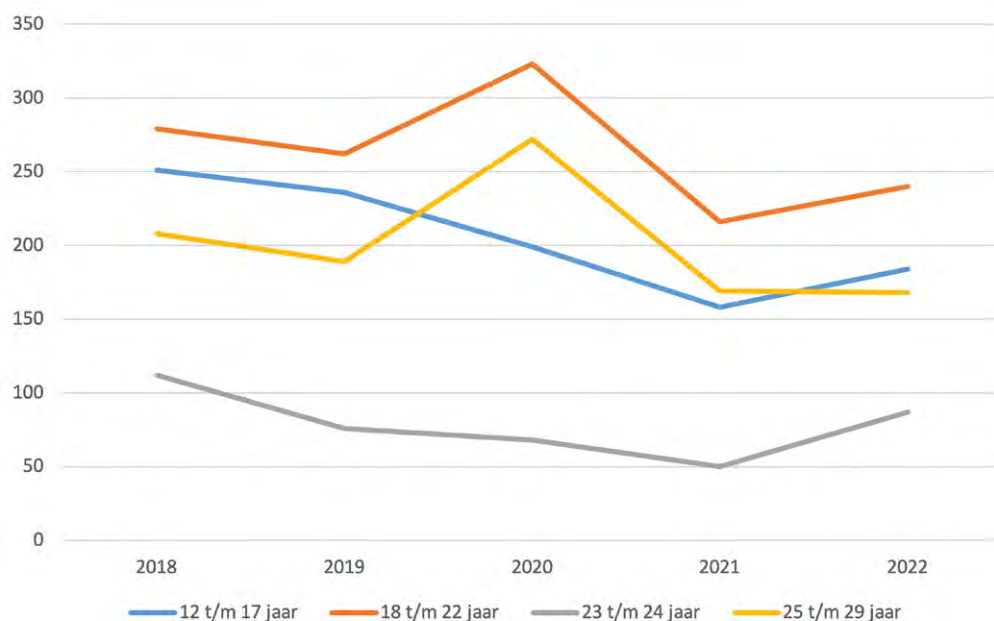
Het criminaliteitsbeeld onder minderjarigen en jongvolwassenen tussen de 12 en 28 jaar lijkt de afgelopen jaren veranderd (zie figuur 1). Bij de interpretatie van de cijfers moeten we rekening houden met de coronaperiode. In 2020 en 2021 waren jongeren minder op straat en zijn afdoeningen niet uitgevoerd of uitgesteld. Op het niveau van Nijmegen zien we een afname in 2021 die daardoor mogelijk te verklaren is. In 2022 is er een toename van het aantal Nijmeegse verdachten tussen de 12 en 30 jaar. De sterkste stijging in 2022 is zichtbaar bij jongvolwassenen tussen de 23 en 24 jaar. Maar ook bij minderjarigen en 18 t/m 22-jarigen zien we een toename. De periode van een jaar is echter te kort om hier al conclusies aan te verbinden. Voor de 18-22-jarigen en 25-29 jarigen komt 2022 niet op het niveau van 2020. Voor de leeftijdscategorie 25-29-jarigen is sprake van een dalende trend vanaf 2020.

⁴⁹ De categorieën drugsbezit en drugshandel overlappen deels en worden in registraties niet altijd op dezelfde manier weggeschreven.

⁵⁰ Hiervoor zijn de volgende maatschappelijke klassen uit de politieregistratie samengenomen: Moord, doodslag (F540 t/m F542, F544), openlijk geweld persoon (F12), Mishandeling (E10, E11, E15, E16, F550, F551)

⁵¹ Hiervoor zijn de volgende maatschappelijke klassen uit de politieregistratie samengenomen: diefstal/inbraak woning (A20, A30, B20, B30), zedenmisdrif (F521 t/m F529, F5295, F5296), bedreiging (E391, F530, F531 t/m F533), straatroof (B70), overval (B72 t/m B74), overige vermogensdelicten (A27, A36, A60, A80 t/m A82, A90, A95, B27, B36, B95, F5294).

Figuur B1 Ontwikkeling van het aantal Nijmeegse verdachten tussen 2018 en 2022 naar leeftijdscategorie

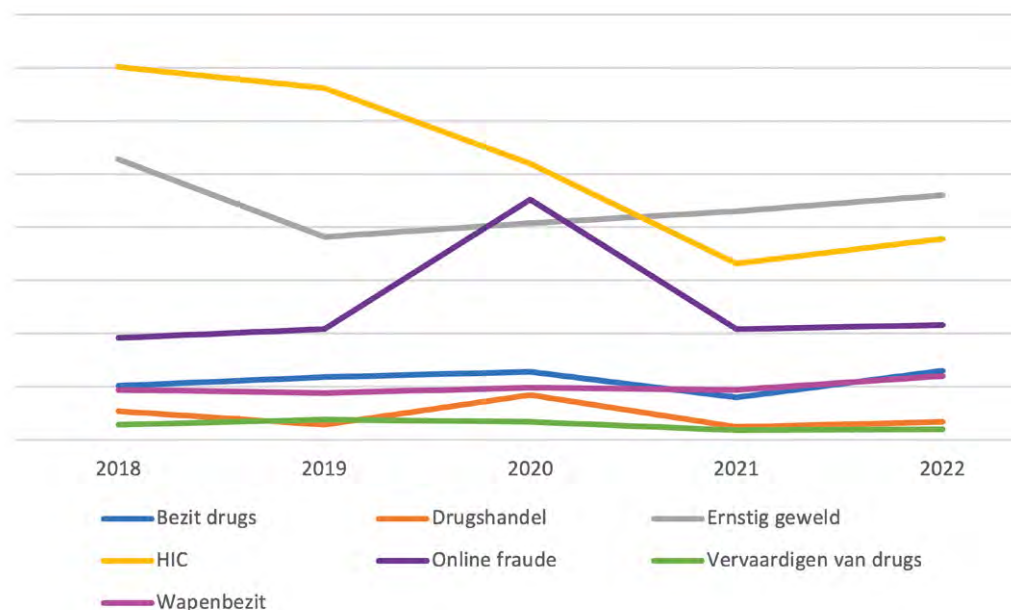

Bron: politiedata

Niet alle criminaliteit is ondermijnende criminaliteit. Nadere analyse van het type delicten laat zien dat in de politieregistratie het aantal verdachten van geweldsdelicten tussen de 12 en 30 jaar het grootst is. Dit gaat om zogenaamde aangiftecriminaliteit (en dus in politiesystemen goed zichtbare criminaliteit). Of dit geweld samenhangt met ondermijnde criminaliteit is niet duidelijk. Het aantal verdachten van online fraude had een hoge piek in 2020. Ook hier hebben de coronamaatregelen invloed op gehad. Na een afname in 2021 neemt het aantal verdachten in 2022 weer toe. Ook het aantal verdachten van drugsbezit neemt toe. In de cijfers over de eerste helft van 2023 (niet opgenomen in de figuur)⁵² is te zien dat het aantal verdachten van drugsbezit al bijna op het niveau van heel 2022 is.

⁵² In 2022 zijn er 65 verdachten voor het bezit van drugs geregistreerd door de politie. In de eerste helft van 2023 is dit 52.

Figuur B2 Aantal Nijmeegse verdachten tussen 12 en 30 jaar per type delict in de periode 2018-2022

Bron: politie

De ontwikkeling van het type delicten waarvan de Nijmeegse jongeren en jongvolwassenen verdacht worden, verschilt per leeftijdsgroep. Bij minderjarigen en 18 t/m 22-jarigen fluctueert ernstig geweld en overige HIC tussen 2020 en 2022. In absolute zin is het aantal verdachten van deze delictgroepen het hoogst. Ook online fraude neemt toe in 2022. Bij 18 t/m 22-jarigen valt ook de toename van wapenbezit (vuurwapens en overige wapens) op. Bij 23 t/m 29-jarigen zien we vooral een toename van ernstig geweld. Kijken we naar de stadsdelen waar de verdachte jongeren wonen, dan zien we dat ze uit alle stadsdelen komen. Naar verhouding komen iets meer verdachten uit Nijmegen-Oost en -Zuid dan uit de andere stadsdelen.

Cijfers op basis van pleegplaats

De meeste delicten worden geregistreerd in stadsdeel Centrum (ongeveer 50%). Stadsdeel Centrum komt ook in onderzoek van het WODC (2022) naar voren als een buurt waar veel criminaliteit voorkomt. De verdeling over de andere stadsdelen is ongeveer gelijk. In Noord en Lindenholt is het naar verhouding iets lager en in Oost iets hoger.

Kijken we naar de pleegplaats, dan zien we zowel in de cijfers van de politie als van het OM een toename van geweldsdelicten. Dit gaat dus niet alleen om verdachten uit Nijmegen. In de interviews hebben respondenten van de politie en handhaving, maar ook professionals uit het sociaal domein, aangegeven dat jongeren en jongvolwassenen uit de kleinere gemeenten in de regio (zoals Weurt, Beek, Elst en Wijchen), maar ook van buiten de regio naar Nijmegen (gemeenten in Brabant en Limburg, maar ook Duitsland) komen en hier delicten plegen. Er is geen goed zicht op hoeveel dat er zijn.

Cijfers van de Raad voor de Kinderbescherming

In de cijfers van de Raad voor de Kinderbescherming zien we voor Nijmegen wel een afname in de instroom van strafonderzoeken in 2022 ten opzichte van de eerdere jaren. In 2022 zijn 81 minderjarige jongeren ingestroomd in een strafonderzoek. In 2021 waren dat er nog 105. Ook hier kan

corona een rol spelen. Daarentegen is het aantal jongeren met een taakstraf in Nijmegen tussen 2021 en 2022 met bijna 40% toegenomen (van 52 naar 72).

Signalen van de professionals

Uit de gesprekken met de verschillende jeugdprofessionals in de wijk en met politie en toezicht die in het kader van de probleemanalyse zijn gevoerd, komen ook zachte signalen naar voren over de ontwikkelingen van jeugdcriminaliteit. Dit gaat om signalen die niet met cijfers zijn onderbouwd. Jeugdprofessionals in de wijk (zowel uit het sociaal domein als politie en handhaving) signaleren vooral een toename in geweldsdelicten (mishandelingen, overvallen, vernielingen en brandstichting) onder jongeren tussen de 12 en 15 jaar, wapenbezit en -gebruik, en oplichting via internet. Uit onderzoek van Bureau Beke is bekend dat jongeren die niet bang zijn om geweld te gebruiken interessant zijn voor criminelen. De geweldsdelicten kunnen ook samenhangen met drugsdelicten. De professionals vangen signalen op dat deze jongeren als loopjongen voor drugs-handel of als geldezel worden ingezet. Professionals maken zich vooral zorgen om de toename van geweld en wapenbezit in de context van ondermijnende criminaliteit. Zij zien steeds jongere kinderen tussen 12 en 15 jaar, maar ook onder de 12 jaar, die geweld gebruiken. Dit blijkt echter nog niet zozeer uit de cijfers van de politie. Ook bij de oudere jeugd (18 tot 23 jaar) signaleren de professionals in de wijk meer gewelddadig gedrag. Daarnaast signaleren zij dat een manier om jongeren te ronselen voor de criminaliteit is ze afhankelijk te maken door bijvoorbeeld druggebruik of een opgebouwde schuld. Jongeren in het speciaal onderwijs zijn hier gevoeliger voor volgens deze professionals. Bij jongeren in het reguliere onderwijs zien zij vaker oplichting en drugsdelicten. Ook zijn er jongeren die zichzelf aanbieden om klusjes uit te voeren. Jongeren die op eigen initiatief drugs gebruiken, lopen volgens de professionals meer risico om geronseld te worden of zichzelf aan te bieden voor klusjes.

Professionals die actief zijn in scholen en in de wijk vangen zorgwekkende signalen op die nog niet in cijfers te vangen zijn. Dit vanwege het feit dat deze jongeren nog niet voor strafbare feiten in beeld zijn gekomen. Jeugdprofessionals in de wijk (jeugdcoaches, jongerenwerk en boa's) signaleren op steeds jongere leeftijd grensoverschrijdend gedrag zoals baldadigheid, vernielingen en vechtpartijen. Zij signaleren jonge jeugd die wordt ingezet voor 'boodschapjes', en verbanden van jonge jeugd met oudere jeugd die wel in beeld is voor geweld- of drugsdelicten. In elke wijk zijn er momenteel wijkbriefings waar signalen over risicofactoren en ontwikkelingen tussen jeugdprofessionals, politie en toezicht worden gedeeld. De geïnterviewde professionals geven echter aan dat er geen duidelijk afspraken zijn over welke signalen waar gedeeld kunnen en mogen worden, en dat er niet altijd een passende actie kan worden ingezet op basis van signalen of onderbuikgevoelens. Ook geven de professionals aan dat het bestaande hulpaanbod voor deze jongeren niet altijd passend is. Enerzijds zien zij dat jongeren en ouders zich weinig bewust zijn van de gevaren van ondermijning en dus zelf geen hulp vragen. Het is nodig dat ouders zich bewust worden van de gevaren die hun kinderen lopen, zodat zij hun rol kunnen pakken. Anderzijds sluit de vraaggerichte aanpak uit het sociaal domein niet altijd aan bij deze jongeren. Zij staan niet open voor vrijwillige hulp. De vrijwillige hulp heeft niet voldoende kaders en kennis om hulp te bieden aan jongeren die niet open staan voor hulp en die overlast veroorzaken en delicten plegen. Als voorbeeld is meerdere malen het proces rondom de afhandeling van 'overige meldingen' bij Veilig Thuis benoemd. Bij deze meldingen maakt de politie zich zorgen om risicogedrag van jongeren, maar er is geen sprake van kindermishandeling of huiselijk geweld. Partners maken zich zorgen dat deze categorie meldingen niet meer actief worden toegewezen aan een vaste partner.

Halt-verwijzingen

Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar feit plegen, kunnen door de politie of leerplichtambtenaar naar Halt worden verwezen. De jongere en de ouders hebben gesprekken met Halt en ze krijgen leeropdrachten. Op die manier kunnen zij rechtzetten wat ze fout hebben gedaan zonder strafrechtelijk vervolgd te worden. Het aantal verwijzingen naar Halt is tussen 2018 en 2022 afgenomen. In de eerste helft van 2023 zijn er echter al twee keer zoveel jongeren naar Halt doorverwezen dan in de eerste helft van 2022. De meeste verwijzingen worden door de politie gedaan, maar ook vanuit leerplicht is er in 2023 een toename. Er is een lichte trend van verjonging zichtbaar van de groep die wordt doorverwezen. In 2022 is er een toename van verwijzingen vanwege diefstal en geweld. In de eerste helft van 2023 worden in vergelijking met de eerste helft van 2022 vooral meer jongeren doorverwezen vanwege diefstal en schoolverzuim. Er is in 2023 een toename van doorverwijzingen uit alle stadsdelen. De toename is het grootst in Noord, Dukenburg en Zuid. De toename in Noord sluit aan bij de zorgen die de professionals hebben over risicojongeren in Noord. De trend van verjonging is vooral zichtbaar in Dukenburg en Lindenholt. Een verklaring hiervoor is op basis van de cijfers en de interviews in het kader van deze probleemanalyse niet te geven. Een toename van verwijzingen naar Halt kan een toename van (potentieel) jonge aanwas betekenen.

Jeugdgroepen

Er is een eerste verkennende analyse uitgevoerd door de gemeente naar drie problematische jeugdgroepen in Nijmegen-Noord, Nijmegen-Centrum en Nijmegen-Zuid. Een problematische jeugdgroep is een duurzame groep jongeren die veel rondhangt in de publieke ruimte en voor wie betrokkenheid bij illegale activiteiten deel uitmaakt van de groepsidentiteit. Uit deze analyse en de bijbehorende interviews met ketenpartners komt naar voren dat er in Nijmegen meerdere fluïde jeugdgroepen operatief zijn. Omdat deze groepen fluïde zijn en niet alleen in de publieke ruimte, maar ook online met elkaar contact houden, is het volgens de geïnterviewde professionals beter om te spreken van jeugdnetwerken in plaats van jeugdgroepen. Uit de eerste verkennende analyse blijkt dat deze netwerken vooral uit jongens bestaan, maar ook meiden spelen – zij het in mindere mate – een rol. De jongeren die deel uitmaken van deze jeugdnetwerken worden volgens de professionals (jongerenwerk, jeugdcoaches en politie) steeds jonger. Uit de eerdere netwerkanalyse bleek dat het merendeel tussen de 12 en 15 jaar is, maar de politie heeft ook al kinderen van 10 en 12 jaar geregistreerd. Binnen de jeugdgroepen zijn jongeren tussen de 15 en 18 jaar een belangrijke groep. Zij hebben volgens de professionals hun plek in de groep gevonden en krijgen kansen om door te groeien. De jeugdprofessionals in de wijk zien een kantelpunt rond 18 jaar. Dan maken de meesten de keuze om verder te gaan in de criminaliteit of een normaal bestaan op te gaan bouwen. De jongeren in de onderzochte jeugdgroepen wonen in verschillende stadsdelen van Nijmegen en sommige jongeren komen uit de kleinere gemeenten in de regio. Er zijn ook jongeren afkomstig uit Venlo, Venray en Duitsland in de jeugdgroepen aanwezig. Ook is er overlap tussen de onderzochte jeugdgroepen. Het beeld dat naar voren komt, is dat zowel de locatie als de groepssamenstelling fluïde is. Jongeren in deze groepen leren elkaar kennen op school of in de wijk en houden online contact. In scholen voor voortgezet onderwijs komen jongeren uit alle wijken en stadsdelen en ook uit de regio samen. Op het ROC is de spreiding nog groter. In Nijmegen zijn nog andere jeugdgroepen actief. Er is geen duidelijk zicht op hoeveel jongeren in Nijmegen deel uitmaken van alle fluïde jeugdnetwerken. Ook is er geen goed zicht op de aard en omvang van de ondermijnende criminele activiteiten die deze jongeren plegen.

De rol van social media

De rol van social media is volgens de geïnterviewde professionals in de wijk groot. Zij vangen signalen op dat via social media contact wordt gelegd en onderhouden, dat jongeren worden geronseld voor klusjes ten dienste van criminelen of dat jongeren zichzelf aanbieden voor klusjes. Ook starten volgens hen conflicten tussen jongeren vaak op social media en worden vervolgens live uitgevochten. Via social media is het gemakkelijk om contact te blijven houden. Via online groepen kunnen hier ook nieuwe contacten gelegd worden. Internet en social media zijn bovendien een bron van informatie. De geïnterviewde professionals van de politie vangen signalen op dat via Telegram-groepen tips worden gedeeld over hoe gedigitaliseerde criminaliteit uitgevoerd kan worden. Ook vangen zij signalen op dat jongeren online geronseld worden als loopjongen of geldezel. Er wordt beloofd dat er snel geld te verdienen is, jongeren gaan daarin mee en rollen zo het criminele circuit in, aldus een respondent van de politie. Daarnaast zien de agenten ook online pestgedrag, ruzies en sexting. Dit kan volgens hen uitmonden in vechtpartijen en mishandelingen. Deze signalen zijn niet in registraties terug te vinden en moeten in de nadere analyse verder onderbouwd worden. Volgens de respondenten van de jeugdreclassering is er sprake van rivaliteit en wraakacties tussen jeugdgroepen. Jeugdgroepen worden in het Zorg- en Veiligheidshuis besproken. Professionals van Zorg- en Veiligheidshuis benoemen dat er een hiaat in het hulpaanbod is voor die jongeren in de jeugdgroepen die nog niet voldoen aan de criteria voor de persoonsgerichte aanpak en bij wie vrijwillige hulpverlening niet aansluit.

Conclusie

Uit de probleemanalyse blijkt dat er nog geen goed en onderbouwd beeld is van de problematiek en de aard en omvang van de verschillende doelgroepen van Preventie met Gezag. Uit de probleemanalyse blijkt dat er in Nijmegen risicofactoren aanwezig zijn, die maken dat jongeren gemakkelijker kiezen voor criminaliteit. In sommige wijken en stadsdelen is sprake van meer risicofactoren dan in andere. Wijken hebben een eigen karakter en daarmee specifieke risico's voor ouders en jongeren, maar in alle stadsdelen zijn er jongeren met risicofactoren. Er is sprake van fluïde jeugdnetwerken. Jongeren ontmoeten elkaar op school en houden online contact. Sociale media spelen een belangrijke rol. Het beeld in de probleemanalyse leunt vooral op zachte informatie die professionals aandragen. Het beeld over de risico- en beschermende factoren, de fluïde jeugdnetwerken en de ondermijnende vormen van criminaliteit is nog niet heel scherp. De signalen van professionals moeten nader worden onderzocht en onderbouwd. Professionals aan zowel de preventiekant als aan de gezagskant maken zich in Nijmegen vooral zorgen om de toename van geweld en wapenbezit en -gebruik. Uit het onderzoek van de Beke groep (2022) is bekend dat jongeren die niet bang zijn om geweld te gebruiken interessant zijn voor criminelen. Nadere analyse moet uitwijzen of de toename van de geweld en wapenbezit en -gebruik gerelateerd is aan ondermijnende en georganiseerde criminaliteit.

Om gericht interventies in te zetten, is een scherper beeld nodig op de totale doelgroep van jongeren en jongvolwassenen die risico lopen de (georganiseerde en ondermijnende) criminaliteit in te gaan of daar in door te groeien. Daarom wordt het eerste jaar in het plan van aanpak ook ingezet op het gezamenlijk met ketenpartners inzichtelijk maken welke jongeren dreigen af te glijden. Op basis van die analyse kunnen interventies effectief worden ingezet.

In Nijmegen zijn reeds verschillende initiatieven om risicojongeren in beeld te brengen. Er is geen goed beeld op waar de verschillende doelgroepen worden besproken. Ook samenwerking en informatiedeling kan worden versterkt. In wijkbriefings worden signalen gedeeld over risicofacto-

ren tussen jeugdprofessionals, politie en toezicht. Deze jongeren worden ook op andere plekken besproken zonder duidelijke afspraken over welke signalen gedeeld worden en er wordt niet gericht geacteerd op de vroege signalen. Er is behoefte aan vroegsignalering met passend aanbod, duidelijkheid over de regierol en betere samenwerkingsafspraken en informatie-uitwisseling. Er wordt een 'plek' gemist waar professionals vroegtijdig signalen kunnen bespreken en waar vervolgsafspraken kunnen worden gemaakt.

Door de ketenpartners worden preventieve en repressieve activiteiten ingezet. Er is behoefte aan een versterking van de samenwerking. Het is niet duidelijk in welke mate hiermee de doelgroepen van Preventie met Gezag al worden gebruikt. Professionals geven wel aan dat het beschikbare aanbod niet altijd passend is voor deze doelgroepen. Ook vinden zij dat jongeren en ouders zich weinig bewust zijn van de risico's om in de criminaliteit verzeild te raken en dus zelf geen hulp vragen. Bovendien sluit de vraaggerichte aanpak uit het sociaal domein niet altijd aan bij deze jongeren. Zij staan niet open voor vrijwillige hulp. De vrijwillige hulp heeft niet voldoende kaders en kennis om hulp te bieden aan jongeren die niet open staan voor hulp en die overlast veroorzaken en delicten plegen.

Daarnaast ontbreekt ook het zicht op de jonge aanwas en jongeren die snel doorgroeien in de criminaliteit. Ook op deze groep is beter zicht nodig om via de gezagskant aan te pakken. Deze jongeren aanpakken is nodig, omdat zij vaak negatieve rolmodellen zijn voor de risicojeugd. Het aanpakken van deze jongeren werkt ontwrichtend voor de ondermijnende criminaliteit.

Er is een stadsbrede aanpak nodig, die gebaseerd is op een beter beeld van risico- en beschermende factoren die aansluit bij stadsdeelprogramma's van de verschillende specifieke wijken en aandacht voor gerichte opsporing en vervolging. Er is een goede analyse nodig van het bestaande zorgaanbod voor de doelgroepen van Preventie met Gezag en evaluatie van erkende interventies die al worden ingezet. Op basis van de uitkomsten kunnen interventies gestopt of vervangen, doorontwikkeld en geïntensiveerd worden en aanvullende interventies worden ingezet.

Bijlage 2 - Wat doen we al?

Door de gemeente Nijmegen wordt veel geïnvesteerd in het organiseren van een passend preventief en welzijnsaanbod voor jongeren in de stad. Naast preventieve activiteiten werkt de gemeente intensief samen met partners aan de aanpak van overlast en het organiseren van persoonsgerichte interventies. In de onderstaande onderdelen 'sociaal domein', 'veiligheid', 'Zorg – en Veiligheidshuis', 'gezag', en 'reclassering en nazorg' worden de samenwerking, de overlegstructuren en de interventies nader toegelicht.

Sociaal domein

De komende jaren zetten we vanuit de middelen en afspraken in het coalitieakkoord extra in op gelijkwaardige kansen in het onderwijs. De uitgangspunten die we hierbij hanteren zijn dat iedereen mee kan doen, iedereen kan groeien en dat iedereen hulp kan krijgen. Ook participeren we in het Regioprogramma Jeugd, waarbij we de ambitie hebben kinderen en gezinnen dusdanig te versterken, zodat inzet van jeugdzorg minder vaak noodzakelijk is. We zetten in op de doelen inclusiever onderwijs, grotere mentale veerkracht voor jeugdigen en gezinnen, beter passende hulp voor complexe situaties, meer jeugdhulp zo dichtbij mogelijk, vaker scheiden zonder schade en grotere veiligheid van gezinnen. Tot slot werken onderwijs (vo en mbo) en gemeenten samen in de aanpak Jongeren naar school of werk (aanpak voortijdig schoolverlaten). Door de inzet van verschillende maatregelen willen we schoolverzuim en uitval zo veel mogelijk voorkomen. Zo is er aandacht voor een goede overstap van vo/vso/pro naar mbo, zijn er verschillende opvangvoorzieningen waar jongeren tijdelijk kunnen werken aan hun toekomstplannen. Er is veel aandacht voor de verbinding tussen school en de zorg/jeugdhulp en ondersteunen we veel jongeren richting een goede plek naar de arbeidsmarkt in het loopbaanteam.

Vanuit het sociaal domein is verder een breed wijkgericht en –welzijnsaanbod ontwikkeld, waarmee een sociale basis voor de jeugd wordt georganiseerd.

- Bij vragen kunnen ouders en kinderen terecht bij **Buurtteams Jeugd en Gezin**, voor ondersteuning en (jeugd-) hulp
- Bij vragen rondom opgroeien en opvoedondersteuning kunnen ouders met kinderen t/m 12 jaar bij **Bindkracht10**. Zij bieden door middel van verschillende opvoedinterventies een handreiking. Enkele voorbeelden zijn '**spel aan huis**', '**homestart**' en '**voorleesexpress**'⁵³
- In diverse stadsdelen zijn er **Ouder en Kindcentra**.
- Via Bindkracht10 organiseren we ook het **kinderwerk**. Hierbij richten zij zich vooral op talentontwikkeling, spelontwikkeling en sociaal emotionele ontwikkeling van de kinderen en is de inzet in de wijk.
- Het **Jongerenwerk** van Bindkracht10 richt zich meer op de ondersteuning van jongeren in hun ontwikkeling naar volwassenheid. Zij zijn aanwezig in alle leefdomeinen van de jongeren – thuis, vrije tijd, school en online – en hebben daardoor vaak goed zicht op wat er speelt bij de jongeren. Zo hebben zij ook een signalerende rol waar het gaat om risicojongeren. Jongerenwerk maakt gebruik van verschillende activiteiten, zoals de **scholencompetitie bas-**

⁵³ Deze interventies zijn NJI gecertificeerd.

ketbal/Bindkrachtcup, campagne Lives not Knives, On the block i.s.m. de Lindenberg. Ze hebben **Online jongerenwerk** en bieden ook **individuele begeleiding**. Ze zetten **interculturele consulenten** in, gericht op cultuursensitief werken. In zes stadsdelen is ook de Stichting **Scoren doe je Samen** actief in het jongerenwerk. Zij leggen de verbinding tussen sport en school(prestaties)/huiswerkbegeleiding.

- Via onder andere de inzet van **MDT (Maatschappelijke DienstTijd)** bij schooluitval en het Jongerenstip en Jongerenlab zet de gemeente in op jongerenparticipatie, met als doel jongeren te ondersteuning in hun talentontwikkeling.
- Voor brede scholen zijn **extra middelen en activiteiten** beschikbaar met als doel dat alle kinderen zich breed kunnen ontwikkelen, ook als ze dat niet vanzelfsprekend vanuit huis of de omgeving meekrijgen.
- Binnen het Pontemcollege (Internationale Schakelklas) bieden we professionals een training aan om te leren hoe ze **radicalisering** tegen kunnen gaan.
- Schoolverzuim en schooluitval worden aangepakt via de (wettelijke) taak die **Team Leerrecht** en **RMC** al uitvoert. Daarnaast is er een brede regionale aanpak '**jongeren naar school of werk**', waarin gemeenten en scholen (vo en mbo) door de inzet van verschillende maatregelen schoolverzuim en uitval zo veel mogelijk willen voorkomen. Zo is er aandacht voor een goede overstap van vo/vso/pro naar mbo, zijn er verschillende opvangvoorzieningen waar jongeren tijdelijk kunnen werken aan hun toekomstplannen. Er is veel aandacht voor de verbinding tussen school en de zorg/jeugdhulp en ondersteunen we veel jongeren richting een goede plek naar de arbeidsmarkt in het loopbaanteam. Daarnaast geeft **Halt** voorlichting op scholen en wordt vanuit de Jeugdreclassering via het programma '**Forza**' ingezet op de aanpak van schoolverzuim.
- Overige activiteiten (niet uitputtend): trajecten '**op jezelf**', '**just (18+)**' en het '**preventieplatform 12-/12+**'
- Het **REPS** (Regionaal Expertise Project complexe Scheidingen) is een samenwerkingsverband vanuit diverse organisaties. De professionals van Sterker sociaal werk, Entrea lindenhout, Pro Persona en Jeugdbescherming Gelderland hebben expertise op het gebied van complexe scheidingen. Zij hebben kennis over het veilig en optimaal ontwikkelen van kinderen en psychische problemen bij volwassenen.
Het REPS biedt professionals kortdurende ondersteuning in (complexe) scheidingszaken. Deze ondersteuning is op maat en kan ingezet worden in alle fasen van de hulpverlening aan volwassenen/ouders en kinderen, ook als de hulp vastgelopen is. Dit kan zowel een telefonisch consult en advies inhouden als actieve ondersteuning waarin wij samen met de professional in gesprek gaan met ouders en/of kinderen. Het REPS neemt niet over en voert geen casusregie.
- Het **Regionaal Expertteam** (RET) is een netwerk van specialisten werkzaam bij diverse jeugdzorgaanbieders die graag meedenken met (complexe) vastgelopen casuïstiek die onder de Jeugdwet vallen. Door het netwerk van het RET is er meer ruimte voor (jeugdhulp)organisaties om gezamenlijke expertise in te zetten in het belang van het kind. Hoe complex de zorgvraag ook is. Om zo op korte termijn passende hulp te organiseren voor elk kind. Verwijzers zoals jeugdbeschermers van Gecertificeerde Instellingen en medewerkers van de Lokale Teams kunnen voor laagdrempelig advies en consultatie terecht bij het RET.

Tot slot is er sinds 2021 gewerkt aan de totstandkoming van **wijkteams**. Deze wijkteams, of gebiedstafels, bestaan uit regisseurs van de afdelingen Veiligheid, Maatschappelijke Ontwikkeling (sociaal domein) en Fysiek (openbare ruimte). Deze teams zijn georganiseerd per stadsdeel en

worden ondersteund door een projectmedewerker. De teams zijn aanspreekpunt voor bewoners voor vragen over de openbare ruimte, veiligheid of het sociaal domein. Vanuit de deelnemende regisseurs zijn er korte lijnen met andere professionals in de wijk (politie, Bindkracht10, bureau Toezicht, etc.). Vragen, problemen of knelpunten worden via deze teams multidisciplinair en domeinoverstijgend aangepakt. Daar waar nodig worden andere afdelingen of externe partners betrokken bij het organiseren van een oplossing.

Veiligheid

In Nijmegen zijn verschillende overlegstructuren waar signalen over risicojeugd, (potentiële) jonge aanwas en doorgroeiers worden besproken. De overlegstructuren en interventies vanuit het veiligheidsdomein worden hieronder weergegeven.

Wijkbriefing jeugd

Specifiek voor het thema jeugd en de aanpak van jeugdoverlast wordt gewerkt met **een briefing per stadsdeel**. De briefings hebben tot doel om professionals uit de wijk aan elkaar te verbinden, en onder regie van de Regisseur Veiligheid de ontwikkelingen op gebied van jeugd in het betreffende stadsdeel te volgen en gerichte interventies in te zetten. Aan deze briefing nemen politie, toezicht, jongerenwerk, jeugdcoaches en desgewenst de regisseurs Sociaal en Fysiek deel. Doelstelling is om zicht te houden op overlastlocaties in de wijk en het formuleren van actiepunten zodat vroegtijdig ingegrepen kan worden. Omdat elke overlastsituatie anders is, wordt in de wijkbriefing per definitie maatwerk geleverd. Er is een nauwe verbinding tussen de preventieve en repressieve partners, en de gezamenlijke inzet wordt afgestemd op de mate en het soort overlast. Te denken valt aan extra controles door toezicht en politie, gesprekken op scholen, maar ook het aanpassen van verlichting, het geven van voorlichting of contacten met bewoners, ouders en ondernemers. Daarnaast ontwikkelen de briefings ook de inzet rondom de Ramadan en de jaarwisseling.

Veiliger Wijkteam

De Veiliger Wijkteams zijn in 2017 ontwikkeld om de samenwerking tussen politie en toezicht in de wijk beter te structureren, en de regie op veiligheidsvraagstukken meer eenduidig te beleggen. Elk stadsdeel heeft een Veiliger Wijkteam met politie en toezicht onder regie van Regisseur Veiligheid. Tevens is er mogelijkheid om voor specifieke veiligheidsvraagstukken andere partners aan te laten sluiten (tijdelijk). Bij de Veiliger Wijkteams worden – naast andere veiligheidsvraagstukken – ook de ontwikkelingen op gebied van jeugd en jeugdoverlast besproken.

Jeugdcoaches

Momenteel zijn er negen jeugdcoaches actief in Nijmegen. De Jeugdcoach is primair een **ervaringsdeskundige**, gevormd door het leven zelf, met grote “**straatcultuur**” affiniteit. Velen zijn opgegroeid in de Nijmeegse wijken en hebben zelf de rauwe kant van straatcultuur doorleefd, soms met alle gevolgen van dien. Ze hebben zich, door hard te werken en discipline, ontwikkeld van jongere op straat tot iemand die iets betekent in deze maatschappij. Sommigen hebben een (internationale) sportcarrière doorlopen, anderen werken al hun hele leven met jongeren. Het zijn allen bekende gezichten in het Nijmeegse die op basis van hun levensloop en prestaties respect op straat afdwingen en zich ontwikkeld hebben tot **positieve rolmodellen**. Dit geeft de mogelijkheid tot bewegen in bepaalde netwerken van wijken met straatcultuur. Volgens de **Grote Broer & Zus** aanpak en het wederkerigheidsprincipe bouwen zij een betekenisrelatie op met

de jeugd uit de Nijmeegse wijken. Jan Dirk de Jong noemt dit ook wel “boosheid met liefde”⁵⁴. Vanuit deze aanpak willen de Jeugdcoaches deze jongeren perspectief bieden op een maatschappelijke carrière en hen behoeden voor afglijden richting criminaliteit. Het doel is jongeren weerbaar maken en positief te laten deelnemen aan de burgermaatschappij zonder dat ze hun straatcultuur dienen op te geven. Straatcultuur is namelijk niet iets wat je af moet leren maar wat je niet mag belemmeren in je maatschappelijke ontwikkeling of bedreigend moet zijn voor anderen. Gedrag en houding wordt beïnvloed, zodanig dat jongeren dit nieuwe gedrag ook laten zien als Jeugdcoaches niet in de buurt zijn. Deze aanpak moet uiteindelijk leiden tot een netwerk van **sleutelfiguren**, die op een positieve manier in verbinding staan met (jeugd-)professionals en bewoners. Daarnaast willen we ook een breder begrip kweken voor straatcultuur en de professionals die hier niet of minder mee bekend zijn, bijstaan om zo efficiënt mogelijk aan te sluiten bij de vragen van de jongeren.

Sleutelfiguren

We werken met de inzet van **sleutelfiguren**. Dit zijn vooraanstaande personen uit de straatcultuur die jongeren op een positieve manier kunnen beïnvloeden, toe kunnen leiden naar de Jeugdcoaches of andere vormen van hulpverlening, en veel straatinformatie bezitten. De Jeugdcoaches werken ook op een aantal scholen van het voortgezet onderwijs, waar zij via zichtbare aanwezigheid contact maken met jongeren om zo in de schoolomgeving de jongeren te kunnen begeleiden.

FC Social Work

Naast Bindkracht10 is in een aantal stadsdelen ook **FC Social Work** actief. Zij organiseren activiteiten, houden korte lijnen met netwerkpartners, brengen huisbezoeken of houden anderszins contact met ouders indien nodig, en zetten sleutelfiguren en rolmodellen in om jongeren positief te beïnvloeden. Tot slot hebben zij een actieve verbinding en samenwerking met de **jeugdreclasing**.

Boa's ten behoeve van jeugd

Vanuit Bureau Toezicht en Handhaving van de gemeente is de afgelopen jaren geëxperimenteerd met de inzet van boa's met een taakaccent op jeugd. De ervaring zijn positief. Op dit moment bestaat deze inzet uit boa's die een taakaccent jeugd hebben. Zij zijn nog niet gedegen opgeleid en getraind om hun handhavende rol te combineren met jeugdigen en jeugdproblematiek. Ook hebben zij nog geen vrijgemaakte rol binnen het team, maar draaien zij nog steeds mee in de reguliere diensten van Bureau Toezicht en Handhaving. Momenteel loopt er een **benchmark onderzoek** binnen Bureau Toezicht en Handhaving. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek verkennen we de wensen en mogelijkheden om de inzet van deze boa's te verstevigen van 'slechts' een taakaccent naar een volwaardige gecertificeerde en opgeleide jeugdboa.

Zorg- en Veiligheidshuis

Jeugdgroepenoverleg

Bij de aanpak van jeugdoverlast wordt vanuit de verschillende gremia de verbinding gemaakt met het Zorg- en Veiligheidshuis gemaakt. De overlast wordt eerst besproken in de briefings en waar nodig in het Veiliger Wijkteam. Indien de maatwerk aanpak in deze gremia geen soelaas

⁵⁴ Jan Dirk De Jong, *Lectoraat Jeugdcriminaliteit; 'Verkeerd verbonden - over foute straten en foute systemen'* (2016)

biedt, wordt opgeschaald naar het **Jeugdgroepenuitgangspunt** in het ZVH. In dit overleg wordt een gezamenlijke analyse van de situatie gemaakt (op basis van Beke instrument “duiding overlast gevende groepen”. Het JGO moet uiteindelijk leiden tot een aanpak met pedagogische pedagogische beïnvloeding op repressie t.a.v. de personen in het netwerk, een bejegeningprofiel op straat voor de beïnvloedbaren en de niet beïnvloedbaren, en locatie gebonden acties.

Een belangrijke speler in het netwerk van briefings, Veiliger Wijkteams, ZVH en Jeugdcoaches is de **Regisseur Jeugd**. Deze houdt het stedelijk overzicht, coördineert de inzet van de jeugdcoaches, adviseert de Regisseur Veiligheid in casuïstiek en is gesprekspartner in het JGO.

Top150 - Jeugd

Hardnekkige overlast vraagt niet alleen om een aanpak op locatie (via de wijkbriefings bijvoorbeeld), maar ook om een individuele of systeemgerichte aanpak. Jongeren die een grotere rol spelen in de overlast of criminaliteit van een groep, krijgen een **persoonlijke aanpak**. Samen kijken de gemeente, politie, justitie en zorgverleners met welke dwang en/of verplichte hulp de overlast en het crimineel gedrag kan stoppen. Denk bijvoorbeeld aan een gebiedsverbod, een samscholingsverbod, het inzetten van (jeugd-)reclasseringsmaatregelen, extra inzet van recherche of begeleiding naar werk, school, dagbesteding of zorg. Daarnaast wordt er geëxperimenteerd met jongeren die nog niet voldoen aan de criteria voor de Top150, maar waarbij wel zorgen zijn over het afglijden in de criminaliteit. In een gesprek met ouders, de jongere en evt. school wordt een vrijwillig hulpaanbod geformuleerd. Bij jongeren die niet crimineel zijn maar over wie de gemeente wel zorgen heeft, betrekken we vaak ook het buurtteam Jeugd en Gezin.

Regieteams

De Regieteams richten zich op de aanpak van multi probleem huishoudens. In het regieteam zitten partners vanuit maatschappelijk werk, jeugdzorg, de woningcorporatie, schuldhulpverlening, en de politie. Samen met de betrokken instanties stellen ze een plan van aanpak op om de problemen aan te pakken. De regieteams staan onder leiding van de gemeente Nijmegen.

Jeugdbeschermingstafel

De Jeugdbeschermingstafel is een interventie onder de vlag van het ZVH. Onder regie van een onafhankelijk voorzitter wordt samen met ouders, hulpverleners, de Raad voor de Kinderbescherming, een vertegenwoordiger van de GI en andere professionals, gewerkt aan een set afspraken die door alle partijen wordt gedragen. Bij jongeren ouder dan 12 jaar wordt voorafgaand aan de JBT een gesprek geïnitieerd met een gedragswetenschapper en een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming.

Er zijn drie mogelijke besluiten: een Raadsonderzoek aanvragen, inzet van actieve consultatieve dienstverlening door één van de GI's of een oplossing in de vorm van inzet van vrijwillige hulpverlening.

(Jeugd-) reclassering en nazorg

(Jeugd-) reclassering

Het aanbod toezicht en begeleiding van de (jeugd)reclassering is ook gericht op de doelgroepen jonge aanwas en doorgroeiers. Intensieve Traject Begeleiding (ITB)-Harde kern (ITB-Harde Kern) is een jeugdreclasseringsmaatregel die meestal voor 6 maanden wordt opgelegd, maar kan worden verlengd. De maatregel wordt opgelegd aan jongeren die een ernstig strafbaar feit hebben gepleegd en/of al eerder met justitie in aanraking zijn geweest. In plaats van jeugddetentie krijgt

de jongere begeleiding van de jeugdreclassering. Als de jongere zich niet aan de afspraken houdt, stopt het traject en volgt alsnog jeugddetentie. Vanuit de reclasseringsorganisatie kunnen in het kader van toezicht gedragsinterventies worden ingezet. Ook elektronisch toezicht wordt ingezet voor deze doelgroepen. In Nijmegen werkt de (jeugd)reclassering samen met FC Social Work voor gerichte inzet op ondersteuning in het sociaal netwerk en toeleiding naar arbeid. FC Social Work zet hiervoor het reactiveringsprogramma Move2Work in. Ook wordt samengewerkt met ervaringsdeskundigen. Tot slot wordt er gewerkt met de methode MST / MDFT (multisysteemtherapie en Multidimensionele familietherapie). Deze interventies zijn NJI erkend en richten zich op probleemgedrag bij jongeren. De interventies worden ingezet in het kader van van jeugdreclassering maar ook in het kader van vrijwillige hulpverlening.

Nazorg

Het Ministerie van Justitie en Veiligheid zet zich, samen met diverse betrokken partners, in voor een brede, domein overstijgende preventieve aanpak om te voorkomen dat kwetsbare jongeren en (jong-) volwassenen in aanraking komen met criminaliteit of daarin verder doorgroeien. De gemeente Nijmegen heeft de wettelijke verplichting (vanuit de WMO) om de juiste begeleiding en zorg te organiseren voor haar burgers en voert daarop de regie. Om de begeleiding zo succesvol mogelijk te laten zijn, is het nodig te starten op dag 1 van de detentie.

De gemeente Nijmegen heeft een financiële bijdrage ontvangen voor het project Re-Integratie Officier (RIO) en Integrale Persoonsgerichte Toeleiding Arbeid (IPTA). Dit project valt onder de hiervoor genoemde preventieve aanpak van het Ministerie. Deze bijdrage is voor twee jaren toegekend (september 2022-september 2024). Door middel van deze financiële bijdrage kan het bestaande nazorgteam⁵⁵ uitgebreid worden naar een Team re-integratie (ex-) gedetineerden. Het doel van het huidige nazorgteam is om de Nijmeegse burgers al tijdens en na detentie te begeleiden bij het op orde krijgen van de leefgebieden, zoals die in het Bestuurlijk Akkoord (2019) worden benoemd.⁵⁶

Gezag (OM en Politie)

Arrondismentaal Platform Jeugdcriminaliteit (APJ)

Nijmegen neemt deel aan dit regionale APJ overleg. Deelnemers zijn: OM (jeugdofficier), politie, Raad voor de Kinderbescherming, jeugdreclassering, Halt, gemeenten, JJI, NIFP, advocatuur en volwassenreclassering. Doel van het APJ is om afstemming te verbeteren rond de aanpak van jeugdcriminaliteit tussen de ketenpartners. Dit impliceert informatie-uitwisseling en het maken van werkafspraken. Ook wordt gesproken over fenomenen met betrekking tot jeugdcriminaliteit in de regio.

Pilot Gemeenten in verbinding met de Jeugdstrafrechtketen (EHDK)

De beschikbaarheid van jeugdhulp in strafrechtelijk kader staat onder druk. In het arrondissement Oost-Nederland is daarom het 'Ontwikkelprogramma Gemeenten in verbinding met de

⁵⁵ Het huidige nazorgteam bestaat uit afvaardigingen vanuit de GGD, afd. Bijzondere Zorg; ambulant team Iriszorg; een klantmanager vanuit Bijzondere Dienstverlening (Z&I); een hulpverlener van Onder de Bomen en een coördinator vanuit het Zorg- en Veiligheidshuis.

⁵⁶ Het betreft de leefgebieden: ID bewijs, onderdak/briefadres, werk en inkomen, schulden, zorg (incl. verzekerings) en sociaal netwerk.

Jeugdstrafrechtketen' gestart. In dit programma werken de verschillende strafrechtpartners waaronder de Politie, het Openbaar Ministerie en de Jeugdreclasseringsorganisaties nauw samen met diverse gemeenten (waaronder Nijmegen) in het arrondissement aan oplossingen voor de belangrijkste knelpunten in de diverse ketens.

De Gebieds-Gebonden Politie (GGP) werkwijze in Nijmegen gericht op jeugd

De politie van basisteam Nijmegen Noord en Nijmegen Zuid participeert in diverse overlegstructuren die gericht zijn op jeugd: de wijkagenten nemen deel aan de wijkbriefings, de operationeel expert wijk neemt deel aan de Veiliger Wijkteams, en er zijn 3 vaste medewerkers die de politie vertegenwoordigen aan de verschillende overlegtafels binnen het Zorg en Veiligheidshuis (screen en weeg, Top150, Jeugdbeschermingstafel, JeugdGroepenOverleg).

In Nijmegen werken de teams clustergericht, waardoor de lokale verbondenheid wordt vergroot. Wijkagenten en clusterleden houden elkaar op de hoogte van problematiek en stellen samen plannen van aanpak op. Hierdoor kan er voortdurend en snel worden bijgesteld. In 3 van de 4 clusters in Nijmegen zuid zijn de thema's ondermijning en jeugd geprioriteerd. In basisteam Noord heeft het thema jeugd vooral de aandacht in het centrum en stadsdeel noord. In BT Noord werken zes agenten met taakaccent Jeugd – zij zijn tevens schoolagent voor de middelbare scholen in het gebied. Wijkagenten kunnen een jeugdige onder de aandacht brengen bij een van de vaste deelnemers van het ZVH voor de screen en weeg. Daar wordt beoordeeld of de casus geschikt is voor PGA via de Top150. Steeds vaker wordt een casus ook zonder strafbare feiten bij dit overleg opgenomen omdat er geen geschikte overlegtafel is waar jongeren met risicogedrag kunnen worden besproken.

Teamrecherche Nijmegen-Noord en Nijmegen-Zuid

Binnen de opsporing op Basisteamniveau wordt zoveel mogelijk prioriteit geven aan aangiftes waarin de verdachten minderjarig zijn. Daarbij wordt ingezet op een tijdige en betekenisvolle afdoening. Een betekenisvolle afdoening houdt niet altijd strafrechtelijk onderzoek in, maar kan bijvoorbeeld ook een normerend gesprek of bemiddeling zijn. Bij onderzoeken naar jeugdige verdachten worden zoveel mogelijk de jeugdagenten en wijkagenten betrokken, zodat zij kunnen meedenken over eventuele hulpverlening e.d. Binnen de huidige bezetting wordt vrijwel alleen onderzoek gedaan naar aangiftes.

Informatieknooppunt Gelderland-Zuid

Een aantal jaren geleden heeft het Informatieknooppunt de jeugd(netwerken) in beeld gebracht. Dit is in samenwerking met het basisteam en de Opsporing gedaan. Recentelijk is een eerste namenlijst van jeugd (drie jeugdnetwerken) aangeleverd door de Basisteams. Met de jongeren op deze lijst wordt een infobeeld gemaakt en deze jongeren worden gemonitord. Voor zover mogelijk zal deze informatie in het crimineel Speelveld worden verwerkt.

Districtsrecherche Gelderland-Zuid

Het gebied kent zowel typische landelijke als stedelijke problematiek. Het werkaanbod laat zich kenschetsen als gevarieerd; uiteenlopend in midden criminaliteit tot diepgravende onderzoeken in ernstige criminaliteit. De districtsrecherche is opgedeeld in verschillende groepen zoals de ondermijningsgroep, groep financiële opsporing, een operationeel coördinatie portaal en twee high impact crime groepen. Binnen de ondermijningsgroep worden verschillende ondermijningsonderzoeken gedraaid die bijvoorbeeld te maken hebben met synthetische drugs, witwassen of cybercrime.

Bijlage 3 - Respondentenlijst probleemanalyse

Voor de probleemanalyse zijn in 19 (groeps-) interviews 41 respondenten geïnterviewd. In onderstaande tabel is het aantal respondenten per organisatie en de functie van de respondenten weergegeven.

Organisatie	Respondenten
Gemeente Nijmegen Sociaal domein en onderwijs	5 beleidsadviseurs
	1 teamleider
Gemeente Nijmegen Veiligheid	2 beleidsadviseurs en 1 stagiaire
	3 regisseurs veiligheid
	1 procesmanager regieteam
Zorg- Veiligheidshuis	1 strategisch adviseur
	2 Procesregisseurs
Bureau Toezicht	1 BOA taakaccenthouder jeugd
Jeugdcoaches	1 regisseur jeugd
	1 jeugdcoach
Buurtteams Jeugd- en Gezin	1 teamleider
	1 uitvoerend wijkprofessional
Bindkracht10	1 manager
	1 jongerenwerker
FC Social Work	1 eigenaar/uitvoerend professional
Jeugdreclassering (JB Gelderland en WSS)	1 gebiedsmanager
	1 teamleider
	1 relatiemanager
	1 jeugdreclasserder
Halt	1 kwartiermaker PMG
	1 relatiemanager
Politie	2 wijkagenten
	1 operationeel analist
	1 operationeel expert wijk
	1 beleidsondersteuner
	1 digitale agent
OM	1 adviseur jeugd/coördinator PMG
	1 criminoloog/analist
	1 jeugdofficier
Reclassering (3RO)	1 regiosecretaris
Raad voor de kindbescherming	1 gebiedsmanager
	1 raadsonderzoeker

Uitgave:

Gemeente Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6, 6511 PP Nijmegen
BA50, Postbus 9105, 6500 HG Nijmegen

Foto omslag:

Goedele Monnens

Ontwerp en lay-out:

Maarten Slooves grafische vormgeving
info@slooves.nl